

TÁBOROVÁ HRA – BOSKOV aneb TÁBOR S DONEM BOSKEM

Cílem projektu

je hravou formou poznat moderního světce Dona Boska a ukázat dětem přítomnost dobra a zla v životě člověka.

Organizace projektu

Celotáborová hra. Tábor je zahájen slavnostním plesem, na němž jsou děti přivítány dvěma zahalenými postavami – Dobrem a Zlem, které se může představit také jako Překážka dobra. (Osoby jsou oblečeny do bílého a tmavého neforemného obleku, aby postavu mohl kdykoli obléknout někdo jiný, protože zlo i dobro mívají různé podoby. Vlasy mají zahaleny do bílých a černých punčocháčů, na očích škrabošku nebo brýle ve výše uvedených barvách. V ruce drží karton velikosti A3 na tyči, kde jsou ze strany viditelné dětemi velké oči, nos a ústa, z druhé strany mohou být nalepeny informace, které obě postavy právě potřebují sdělit dětem.) Dobro a Zlo představí nejen sebe a svůj úkol, ale také schéma tábora. Na závěr plesu jsou děti Zlem a Dobrem rozděleny do družstev – oratoří, nejlépe tajemně, na základě viditelného znaku nebo vlastnosti konkrétního dítěte. V průběhu tábora vedou každý den ráno prostořeké Zlo a usměrňující Dobro dialog reagující na události na táboře, které spojují s tématem dne, předhánějí se vysvětlováním, jak se angažovaly v životě Dona Boska, jaké příznivé či nepříznivé okolnosti mu vložili do cesty. Tím se posouvá děj a děti se seznamují s Don Boskovým životem. Prožitý den pak shrnuje konkrétní postava z Don Boskova okolí, která se ten den objevila v životopise. Závěrečná hra O poklad Dona Boska je souhrnem a vyvrcholením celého tábora.

Vítěz táborového klání je téměř do konce nejasný. Na viditelném místě visí na velkém balicím papíře nebo na prostěradle vyvedená **Cesta k Donu Boskovi**. Cesta je konkrétním zobrazením hry Člověče, nezlob se se všemi známými pravidly. Políčka jsou tvořena stopami, zastávkami jsou obrázky z jednotlivých dnů, které vždy do večera vytváří k tomu v ten den pověřené družstvo. Na konci cesty je velký obraz Dona Boska. Hraje se každý večer velkou hrací kostkou. Pořadí hodu se mění podle výsledků soutěží. Jako první hází družstvo, které ten den skončilo poslední, pak předposlední atd. Některé stopy jsou označeny. Družstvo, které zůstane stát na označené stopě, si vytahuje z obálky zvláštní úkol. Např.: oběhněte pětkrát celý tábor, posuňte se o 20 stop kupředu, vraťte se o 10 stop, zazpívejte společně vybranou písničku apod. Na konci tábora se tomu, kdo v Cestě k Donu Boskovi vyhrál, přičítají k bodům získaným v soutěžích body v hodnotě ¼ celkových bodů nejlepšího družstva, další získávají odstupňovaně méně bodů. (Např. první družstvo dosáhlo ve hrách 40 bodů. Vítěz Cesty DB si tedy přičítá ke svému zisku bodů ¼ ze 40, tj. 10 bodů. Družstvo, které skončilo na Cestě jako druhé, si přičítá 8 bodů, další 6 atd.)

Motivace k jednotlivým hrám. Před většinou her je kratičké uvedení do hry. Je pouze základní, orientační. Před vlastním uvedením do hry je vhodné podle konkrétních podmínek motivaci doplnit, dohrát apod.

Hodnocení. Po každé hře dostávají dětské vedoucí oratoří od vedoucího hry *táborníky* – kousky brček na navléknutí na stuhu. Za první místo žlutý, za druhé místo bílý, za třetí místo červený, čtvrté zelený, páté modrý. Delší kousek brčka se navléká napříč za umístění celého dne.

Do „klasické“ tabulky se zapisují pouze zásluhy jednotlivců, tedy body za hladovku, odvahu, mlčení a body za hry, v nichž se nehraje za družstvo, ale každý sám za sebe.

Deník. Každý večer je zaznamenána nejzajímavější, nejveselejší nebo nejdůležitější událost.

Andělská pošta. Denně si každý táborník losuje jméno jiného účastníka, o něhož se následně tajně stará, snaží se mu dělat radost, píše dopis, vyrábí malé pozornosti apod. Na viditelném místě je „poštovní pytel“ opatřený stylově andělskými křídly. Každý večer je pytel otevírán a jeho obsah doručován. Ráno si každý losuje nového adresáta. Je možné dát do pošty více pozorností, např. pro toho, jehož jméno jsem si nevytáhl, ale chci mu udělat radost nebo odpovídám na dopis, který jsem dostal minulého večera.

Každý večer se všichni účastníci tábora podílejí na vyhlášení nejlepšího **kamaráda**. Může jím být ten, kdo je vybrán tajným hlasováním za prokázanou statečnost a kamarádské chování. Za odměnu získává *táborníka* jiné barvy na svou stuhu.

Vedoucí denně společně hodnotí uplynulý den, konkretizují přípravy na další den, udílejí jednotlivcům písemné pochvaly, které dostanou na rozloučenou v **obálce cti** při odjezdu z tábora.

Hlavní vedoucí nezapomene zjistit, kdy má kdo z účastníků **narozeniny** nebo svátek. Narozeniny slavíme narozeninovým dortem, na nějž děti kreslí přáníčka v podobě svíček, k svátku alespoň přejeme.

V plánu tábora je celodenní výlet, návštěva koupaliště, stezka odvahy, pro starší děti noční hra. Podle možnosti se zúčastňujeme **mše svaté, společná ranní a večerní modlitba** je samozřejmostí, stejně jako modlitba před jídlem. Vedení modlitby má na starosti vždy družstvo, které je k tomu pro ten den určeno.

Na viditelném místě je vyvěšena **Tabule chval** a **Tabule nářků**, kam účastníci anonymně zapisují pochvaly a stezky. Stejně anonymně může kdokoliv na podněty odpovídat.

Závěrečná medaile je ve tvaru kovového kolečka se znakem tábora. Je na něm Don Bosko s rukama chránícíma hlavy dětí v barvě odpovídající celkovému umístění týmu.

Všechny hry jsou jen návrhy, zahrnují slunečné i deštivé varianty. Není cílem všechny během tábora využít. Doporučuji hry přizpůsobovat terénu, věku i potřebám dětí. I přes množství her je přínosné, pokud si oddíloví vedoucí připraví navíc svoji zásobu běžných her pro „volné chvíle“. Nezapomeňme, že děti i vedoucí potřebují také čas pro sebe. Podobně je třeba přizpůsobit věku, chápání a mluvě také všechny výpovědi osob, Dobra i Zla, postav na konci dne i všech dalších. Výpovědi je dobré aktualizovat, odlehčit, zatraktivnit pro konkrétní skupinu dětí. Úlohu Dobra a Zla mají ulehčit tabulky s fakty ze života Dona Boska, které jsou zapsány na začátku každého dne. Velmi stručná fakta z tabulky je třeba zařadit do souvislostí podle knih o Donu Boskovi, výpovědi lze rozšířit, vysvětlit, navázat třeba na již dříve použité.

Vřele doporučené knihy pro oddílové vedoucí, téměř povinné pro hlavního vedoucího:

Teresio Bosco: Don Bosco, Portál 1991

Teresio Bosco: Život Dona Bosca, Portál 2014

Životopis P. Jana Meda: V Jeho jméne

1. DEN: PŘÍJEZD A AKTIVITY S NÍM SPOJENÉ

Hlavní body:

- příjezd, ubytování, občerstvení
- prozkoumání tábora a jeho okolí

Protože zde budeme trávit společný čas, měli bychom se vzájemně více poznat.

AKTIVITA: seznamovák

Pomůcky: sál vyzdobený podle možností, vtipně oblečení účastníci, zpěvníky, kytara, zápisníky a tužky pro všechny

Popis aktivity: Seznamovací aktivity prokládáme zpěvem a hrou na kytaru. Pokud se Seznamovák odehrává venku, např. v zámeckém parku, můžeme zařadit jednoduché pohybové aktivity. Následující jsou spíše pro místnost.

AKTIVITA: PŘESEDANÁ

Pomůcky: hrací kostka, židle nebo jiné označení místa

Popis aktivity: Hráči sedí v kruhu, každý dostane číslo 1 – 6. Aby nebyli hráči vedle sebe, nechají se přesadit podle několikrát opakovaného klíče, např.: „Přesadí se ten, kdo má modré ponožky, přesadí se ten, kdo si dnes čistil zuby“ apod. Potom následuje samotná hra. Vedoucí hází hrací kostkou. Padne-li jednička, všichni hráči se stejným číslem se přesadí o jedno místo doleva. Padne-li např. trojka, hráči s číslem 3 se posunou o tři čísla, přičemž s sebou berou všechny ty, kteří na nich už případně sedí. Po změně místa se vždy všichni představí a potřepou si ruku.

AKTIVITA: VÍTE O MNĚ, ŽE...?

Popis aktivity: Hráči sedí v kruhu. Jeden vstane a řekne o sobě nějakou informaci, např.: „Víte o mně, že rád zpívám?“ Všichni, kdo si myslí, že zpráva je pravdivá, zvednou ruku. Pokud byl jejich úsudek správný, připisují si jeden bod. Pokud se spletli a výpověď byla nepravdivá, jejich bod si připisuje hráč, který větu o sobě řekl. Na závěr se body centrálně zapisují.

AKTIVITA: CO MÁME RÁDI

Popis aktivity: Účastníci se rozdělí během krátké písničky na trojice podle klíče: musí se shodnout, že všichni mají rádi stejnou věc. Hraje se více kol, trojice nesmí být stejné, nesmí zaznít stejná věc. Kdo poruší pravidlo, získává trestný bod, kdo se nezařadí, vypadává.

AKTIVITA: DUP, DUP, TLESK, TLESK

Popis aktivity: Hráči jsou opět v kruhu a sjednotí se do rytmu: dup – dup nohama, tlesk – tlesk rukama. Jakmile se ozývají rytmické zvuky, vedoucí ve chvíli tlesknutí dvakrát vysloví jméno

některého hráče. Ten za dodržení rytmu zase na tlesknutí vyvolá jiného hráče. Za správnou reakci se připisuje bod tak, že je-li hráč osloven podruhé, hlásí na dupnutí dvakrát počet bodů, které už získal, na tlesknutí vyvolá dalšího hráče. (Např. dva – dva – Jarda – Jarda.) Pokud to splete a hra ztratí rytmus, bod si odečte a při dupnutí hlásí.

Obměna pro hru s mladšími dětmi: Nehlásí se počet bodů, ale kdo splete, sedá si, lehá si, vypadává.

AKTIVITA: SEŘAĎ SE – závěrečná hra

Popis aktivity: Podle počtu hráčů vytvoříme jednu nebo více řad. Pod hráči každé řady je úzká deska (lano nebo aspoň čára). Všichni na ní stojí oběma nohama. Vedoucí vydává povely, podle kterých se mají účastníci seřadit, aniž by nešlápli vedle. Stavíme se např. podle výšky, třídy, věku, data narození, velikosti boty, velikosti dlaně a abecedně podle příjmení.

Takto seřazení účastníci se posadí vedle sebe. V tu chvíli přichází dvě zahalené postavy – Dobro a Zlo. Navzájem se představují a vysvětlují, že Zlo nemusí být jen zlem, někdy představuje spíše nepříznivé události nebo oponuje dobru. Obě shrnují dosavadní průběh dne a seznamují děti s tématem a základními principy tábora, přičemž se drží své role. Vtipně se špičkují, dobírají. Pak tajuplně rozdělují děti do družstev – oratoří – na základě předem dodaných kladných informací o nich. Děti se od nynějška nazývají kamarádi. Jsou jim představeni vedoucí, dostávají stuhu na *táborníky* v barvě jejich oratoře.

2. DEN: JENÍK, SEN V DEVÍTI LETECH

(Don Bosko str. 9-13, Život Dona Boska 4-8)

DOBRO (*vždy rozumné*)

15. srpna 1815 se na samotě Becchi narodil malý chlapec, jemuž dali jméno Jan.

Na Honzíka už čekali dva bratři: o tři roky starší Josef a o sedm let starší Antonín.

V chudém domku žila pětičlenná rodina s babičkou.

V devíti letech začal Jeník chodit do školy.

Zhruba ve stejné době měl Jeník sen, který ovlivnil celý jeho život. Viděl se uprostřed vlků, koz a dalších zvířat. Nějaká paní ho vyzvala, aby se přidala a vodila je po různých místech.

PŘEKÁŽKA DOBRA (*oponující, prostořeká*)

S datem narození to není jisté. V matrice je zapsáno datum narození 16. srpna 1815.

S Antonínem, který byl z prvního tatínkova manželství, měl Jeník dlouho složitý vztah. (Antonínova maminka zemřela při chlapcově narození.)

Když měl Jeník dva roky, obětavý tatínek dostal zápal plic a za pár dnů zemřel.

Vyučovalo se jen od listopadu do března. Jinak děti musely pomáhat doma a na poli.

Babička na Jeníkovo vyprávění opatrně zakončila: Sen je sen a nemá

Při každém zastavení se část divokých zvířat měnila v beránky. Cesta končila na velkém dvoře poblíž kostela. Beránků už bylo mnoho, objevili se noví pastýři. Když odešli, v pastýře se měnili někteří beránci. Po chvíli jich bylo tolik, že se dělili na skupiny a rozcházeli se do všech stran hledat další divoká zvířata a přivádět je do bezpečí. Pak mu paní ukázala nový velký kostel. Kdosi ho vyzval, aby začal mši. Přes prostor se vinula stuha s nápisem: Toto je můj dům, odkud vzejde má sláva.

Rodina je společenstvím. I my zde tvoříme společenství. Jsme rozděleni do oratoří, něco nás spojuje.

AKTIVITA: naše společenství

Pomůcky: zápisník, tužka, tvrdý papír, nůžky

Popis aktivity. Rozchod po oratořích, sjednotit se na jménu společenství, vymyslet povzbuzující heslo a jednoduchý symbol, který se dá lehce vystříhnout z papíru, např. geometrické tvary, srdce, hvězda apod. Je možné také využít předem hotových tvarů, z nichž má skupina vytvořit obrázek, seskupení...

Chudá rodina, maminka často šije, přešívá, barví...

AKTIVITA: oděv

Pomůcky: bílé tričko, vystřižený papírový znak oratoře, může být i v různých velikostech, batikový sprej, pečicí papír, žehlička

Popis aktivity: Každá oratoř má vlastní symboly a barvu spreje. Každý člen oratoře si může uspořádat dané symboly podle vlastní fantazie. Pracujeme podle návodu práce s batikovým sprejem.

Jeník měl velmi dobrou paměť, pamatoval si nejen sny celý život. Zapamatujeme si my např. jeho citáty ?

AKTIVITA: PAMĚŤ

Pomůcky: věty s instrukcemi o předání na lístcích, použít lze citáty stažené z internetu

Popis aktivity. Hraje se v terénu, hráči se rozmístí podle družstev v zástupech, které se roztáhnou na vzdálenost desítek metrů. Prvnímu v zástupu v každém družstvu je ukázán lísteček s citátem, k němuž je přidána instrukce, např. skákej po jedné noze. Účastník má předat zapamatovanou větu dalšímu v řadě, ale musí k němu doskákat na jedné noze. Sotva

větu předá, stejným způsobem se vrací a dostává jinou větu. Poslední z družstva větu zapisuje. Každé družstvo má jiné věty nebo aspoň v jiném pořadí.

Doba Jeníkova dětství nebyla příliš radostná. Podobná situace byla později i v zemích, kam přicházeli první salesiánští misionáři.

AKTIVITA: reportáž

Pomůcky: podle vlastní tvořivosti zúčastněných

Popis aktivity. Všechny skupiny zpracovávají reportáž o nebývalém období hladu, jak by asi vytvářela dnešní televize. Např: „Vítejte u reportáže televize... Dnes vám živě ukazujeme rozhovor s místním obyvatelem Boskova, který je také jedním z poškozených atd. Každý člen skupiny musí mít nějaký úkol. Cení se nápad a originální zpracování, použité rekvizity, oděv. *Přestože se stal knězem, rodina byla vždy pro Dona Boska významnou hodnotou.*

AKTIVITA: rodina

Pomůcky: pro tuto aktivitu vytvořený příběh o rodině Dona Boska, děti mají role a typický předmět, např. maminka má vařečku, tatínek dýmku, babička šátek atd.

Popis aktivity. Sedí se v zástupu podle oratoří, každá má svého představitele maminky, tatínka, babičky atd. podle příběhu. Vedoucí vypráví příběh. Ve chvíli, kdy je jmenována konkrétní postava, nositelé postavy ze všech oratoří se zvednou, oběhnou určenou metu a posadí se na své místo. Vedoucí zapisuje pořadí posazení na původní místo.

Jeník byl kluk jako každý jiný. Jeho po celý život oblíbenou hračkou byl míč.

AKTIVITA: DEJ GÓL

Pomůcky: šátky na rozlišení pravomocí a branek, míč, označení hracího pole

Popis aktivity: Vymezíme větší hrací plochu, rozdělíme na poloviny. Na každou z nich v přibližně stejných místech rozložíme tři šátky. Čtvrtý šátek umístíme do středu kratší strany, jakoby do míst branky při fotbalu. Hráče rozdělíme na polovinu a přidělíme jim role. V každém družstvu jsou tři gólmáni. Jsou označeni šátkem uvázaným na způsob čelenky a smějí jako jediní dávat gól tak, že položí míč na jeden ze tří šátků rozložených na zemi na poli protihráčů. S míčem neběhají, pouze si přihrávají s jinými gólmány nebo s běžnými hráči. Běžní hráči jsou označeni šátkem zastrčeným za pasem. Ve chvíli, kdy o šátek přijdou, ztrácí možnost nahrávat. O šátek je mohou připravit sběrači. Sběrači mají svůj šátek uvázaný na paži a nestarají se o míč. Odebírají šátky hráčům a s každým jednotlivým utíkají do „branky“, tedy k šátku ve středu krátké strany hřiště, kam položí svoji kořist. Původní majitel však je může dostihnout a šátek tak získat zpět. V tom případě je sběrač vyřazen ze hry. Sběrači jsou v každém družstvu pouze dva. Hraje se na deset branek nebo vyřazení hráčů protivníka.

Poznámka: Malé účastníky učíme hru po etapách.

Matka Markéta shrnuje den. Je oblečena do oděvu prostých žen, s dlouhou sukní, zástěrou, jupkou, šátkem. Přidává, že Honzíkovo snu věřila. Co kdyby se jednou měl stát knězem? Podporovala Honzíkova ve zbožnosti, pracovitosti a vytrvalosti. Nebylo to vždy jednoduché,

protože Jan býval netrpělivý, občas rád něco vyřešil pěstmi. Vzpomíná na dobu, kdy zemřel manžel. Pracoval tehdy na poli, přišel celý zpocený a unavený. Než si stihl odpočinout, přišel soused, že potřebuje s něčím pomoci. Muž ochotně šel, i když se venku mezitím velmi ochladilo. Nachladil se a zemřel na zápal plic. Po jeho smrti se rodině vedlo velmi zle. V celé zemi nastala doba hladu. Nedalo se nikde sehnat žádné jídlo. Matka Markéta se odhodlala ke kroku, který mnozí nazvali velmi nerozumným: zabila tele, které bylo jediným rodinným bohatstvím a později mohlo uživit rodinu a přinést jí velký zisk z prodaného mléka, másla a sýra. Jenže maminka potřebovala především nasytit hladové děti. Věřila, že Bůh jim později nějak pomůže. Svou víru vštěpovala i dětem. Bůh tě vždy vidí, vidí i tvé myšlenky, říkávala dětem.

3. Den: Malý kejklíř, Představení na trávníku

(Don Bosko str. 34-36, 43-45, Život Dona Boska 8-10)

dobro

PŘEKÁŽKA DOBRA

Jan vynikal dobrou pamětí a rád bavil ostatní všelijakými cirkusovými kousky.

Antonín, zvyklý na těžkou práci, v něm viděl lenocha. Místo aby pracoval, ztrácel čas čtením knížek a předváděním se.

Součástí představení byla vždy modlitba a převyprávění dopoledního kázání.

Chystal jsem mu budoucnost zemědělce, ne kněze.

Jednou potkal na cestě místního kněze a dali se do řeči.

Kněz chtěl vědět, co si Jan zapamatoval z kázání.

On mu však doslova zopakoval celé. Kněze tím vyvedl z míry.

No jo, ale kněz pak zařídil Janovi pravidelnou docházku na vyučování v obecné škole v Castelnovu.

Pro Jana to byla veliká odměna. Po studiu vždy moc toužil. Věděl, že jestli se bude chtít stát knězem, a to chtěl, bude se muset ještě hodně učit.

Musel tam chodit pěšky. V zimě, v dešti i v parném slunci.

Škola byla pěkně drahá záležitost. Měl být raději tím zemědělcem. Jeník si i s tím věděl rady. Vyráběl z proutí koše a klece na ptáky, sbíral léčivé byliny. Pár drobných peněz vydělal. Musím uznat, že byl skromný. Stačilo mu málo.

...naučil se všelijakým kouskům od potulných kejklířů...

AKTIVITA: Kouzlo

Pomůcky: popis triků na lístcích (lze stáhnout na internetu nebo použít množství dostupných knížek), pomůcky podle popisu a vlastní tvořivosti zúčastněných

Popis aktivity. Zástupci oratoří si vylosují lístky s popisem triků a vyzvednou pomůcky. Na naučení mají čas do večera. Ten je uspořádán jako galavečer. Děti si vymyslí úbory, vyzdobené prostředí zajistí vedoucí. Po předvedení je možnost zopakovat bez učení viděné kouzlo někým z jiného družstva.

...všichni, kteří chodili na Jeníkovo představení, byli nadšení z toho, co viděli. Mnozí se pokoušeli něco dokázat také..

AKTIVITA: DOVEDNOSTI

Pomůcky: podle vybraných dovedností

Provedení: Soutěží se v družstvech, která stojí v zástupech.

1. Sirky – smí se přebírat jen malíčkem a prsteníčkem levé ruky, která skupina bude dřív hotová?
2. Předávání míče mezi koleny.
3. První si umístí tenisový míček do klíční jamky. Bez pomoci rukou míček předá dalšímu v zástupu.
4. Zástupci oratoří skáčou po určené trase s míčem mezi koleny.
5. Dvojice zástupců se co nejrychleji přemísťují po určené trase s míčem držným pouze čely.
6. Dvojice zástupců se co nejrychleji přemísťují po určené trase s míčem držným rameny.
7. Dvojice zástupců se co nejrychleji přemísťují po určené trase s míčem držným pouze zády.

Každé představení má začátek, které může být ohlášeno zvoněním

AKTIVITA: ZVONEČEK

Pomůcky: hliněné květináčky, ubrousky, nůžky, lepidlo Herkules, nit, korálek, mašlička

Nejdřív natřít květináčky bílou akrylovou barvou. Až uschne, přiložit vnější vrstvu vystříženého motivu z ubrousku a opatrně po ní přejíždět štětcem namočeným do lepidla Herkules. Po zaschnutí vytvořit mašličku a její volné konce protáhnout dírkou ve dně květináčku. Na ně pak zavěsit dostatečně velkou korálku.

Obměna: K výrobě využijeme umělohmotné odlivky, vynecháme ubrouskovou techniku. Mašličku můžeme nastavit nití, na níž je zavěšen korálek.

Málokdo se vyrovnal Jeníkově až příslovečné pavoučí hbitosti.

aktivita: Pavoučí síť

Pomůcky: lanonebo silnější provázek, zvonek, šátky

Provedení: Účastníci stojí v kruhu na louce a svýma nohama přidržují na zemi síť z lana nebo silnějšího provázku. Po síti se pohybuje pavouk (vedoucí). Má za úkol chytit mouchy (zástupci oratoří), které se přesouvají z jedné strany na druhou. Všichni účastníci mají zavázané oči šátky.

Mouchy při pohybu bzučí, pavouk cinká zvonkem nebo vyráží “cink, cink”. Pokud se nehýbou, zvuk nevydávají.

Obměna a) Jediným zvukem je pavoučí cinkání.

Obměna b) Hraje se zcela potichu.

Obměna c) Úkolem je projít po slepu sítí bez dotknutí. Pavouk chybí.

Jeník zvládl i chození po provaze. K tomu je třeba naučit se perfektně udržet rovnováhu.

AKTIVITA: ROVNOVÁHA

Pomůcky: lano pro každé družstvo

Provedení: Hraje se jako soutěž štafet.

1. Přejít lana na čas po pěti násobném zamotání. Krok mimo = vyloučení.
2. Přejít lana poslepu. Krok mimo = vyloučení.
3. Přejít lana po čtyřech.
4. Přejít lana po čtyřech pozpátku.
5. Přejít lana po čtyřech zády dolů.
6. Stejně, ale pozpátku.

AKTIVITA: KÁZÁNÍ

Pomůcky: papír a psací potřeby pro každé družstvo

Provedení: Družstvo zapíše v bodech dnešní kázání ze mše svaté.

Souhrn dne: nějaký kluk v příslušném oblečení

Vzpomíná, jak DB obdivovali. Na tržištích se naučil od kejklířů nějaké kousky, například jakoby zabil slepici a nechal ji obživnout, rozmnožoval barevné kuličky nebo spolkl peníz a pak ho vytáhl jinému chlapci z ucha, chodil po provaze, tancoval, metal přemety, běhal po rukách a ve svých 11 letech zvládal mnoho z toho, co předváděli potulní dospělí komedianti. Uměl zajímavě vyprávět a bavil kluky z celé vesnice. Ani jim nevadilo, že vstupenkou na takové nedělní odpolední vystoupení byla společná modlitba a zopakování ranního kázání. Rádi za ním chodili a brali ho jako svého náčelníka. Když viděl Jeníka ve škole, zprvu se musel smát. Tak velký a silný mezi malými. Jenže Jeník byl velmi snaživý a brzy všechny nejen dohnal, ale daleko předešl.

4. Den: Emigrantem v jedenácti letech, Pomocník ve stáji

(Don Bosko str. 7-9, 39-43, Život Dona Boska 11-15)

AKTIVITRA: NABÍZÍM TI SVÉ OČI

pomůcky: šátky na oči

Provedení: Hraje se ráno. Vedoucí vybere bezpečnou a hezkou louku, je-li rosa, tím lépe. Kousek od ní se sejdou všichni kamarádi. Rozdělí se do dvojic, jeden z ní si vyzuje boty i ponožky a zaváže oči šátkem. Druhý se mezitím rozhlíží a vybírá místo, které se mu líbí. Pak starostlivě bere nevidícího kamaráda za ruku nebo pod paží a jemně jej vede k vybranému místu. Cestou mu co nejpřesněji popisuje vše, co sám vidí, dává pozor, aby bosý kamarád na nic nešlápl. V cíli, který si vytkl, kamarádovi „ukazuje“, proč jej sem vede, co jej na místě zaujalo. Slepý si místo „prohlíží“ dotykem. Pak se oba vracejí zpět a mění si role. Jak se jim aktivita líbila? Uvědomili si něco?

dobro

překážka dobra

Jan se opravdu snažil pracovat. Ale láska ke knihám a učení byla silnější. Bylo mu 11 let.

Získalo jsem velmi šikovného pomocníka v překažení Jeníkovy snahy stát se knězem. Bratr Antonín měl už 18 let a získával rozhodující vliv v domácnosti. S Janem se nesnesl. V jeho zálibě v četbě a studiu viděl jen velkou lenost.

Mogliovi ho vzali zpočátku jen na zkoušku. Nakonec tam vydržel tři roky.

Zemřela milovaná a respektovaná babička. Maminka, aby zabránila stále větším sporům mezi nejstarším a nejmladším, navrhla Jeníkovi, aby si našel práci mimo dům.

Ukázal se jako velmi svědomitý pomocník.

Staral se o chlév a dobytek. To bude potřebovat jako sedlák. Kdepak kněz!

O to víc se však věnoval četbě a modlitbě. Po večerech předčítal ve chlévě domácím i sousedům, kteří se tam sešli.

V tu dobu nemohl chodit do školy.

Ano. Bylo to jediné místo, kde bylo teplo, aniž by se vydávaly peníze za topení. Ženy tam šily, muži opravovali nástroje a všichni poslouchali.

Ve chlévě??

Bylo mu 14 a nechodil do školy.

Ale měl strýce Michala. Nelíbilo se mu, že tak nadaný chlapec pracuje místo učení. Zašel za maminkou a domluvil aspoň v zimě školu v Castelnovu.

Na školné si vydělával jako krejčí, číšník nebo dělník. Podle toho, u koho právě bydlel. Kdekdo z něj chtěl udělat svého učně. To by bylo! Kdepak kněz

– a ještě k tomu slavný!
Krejčím měl být! Nebo
číšníkem! Dokonce se naučil
bezbolestně trhat zuby.
Všechno, jen ne svatý kněz!
Tak jsem se snažilo...

U jednoho z domácích se naučil hrát na
housle a cimbál. Zpívání mu šlo už   Jenže to ho vedlo do kostela...
daleko dříve.

Přes všechny učitele, kteří ho učili, však
nikdy nezapomněl na svého prvního   Aspoň že byl starý a celkem
učitele a dobrodince, starého kněze   brzy zemřel.
dona Calossa.

Mezi Donem Calossem a Donem Boskem postupně vznikl vztah podobný vztahu otce a milovaného syna. Vztah naprosté oddanosti a důvěry.

AKTIVITA: Spirála důvěry

Pomůcky: šátky na oči

Popis aktivity:

1. První hráč si zavolá kamaráda, jemuž důvěřuje a uchopí ho za ruku. Kamarád si volá dalšího důvěryhodného a bere jej za ruku. Postupně řetěz pokračuje, dokud v něm nejsou všichni účastníci. Někdy je třeba někoho vyměnit tak, aby nikdo neměl problém se svým sousedem. Když je had hotový, začne se kolem prvního stáčet do spirály. Jakmile se zamotají, poslední hráč podá volnou ruku prvnímu. Je třeba se rozmotat do jediného kruhu, aniž by došlo k přerušení.
2. Nyní se všichni rozpočítají na první a druhé. Opravdu si věří? Na pokyn vedoucího hry se všichni první vykloní celým tělem ven, zatímco druzí dovnitř. Udrží se aspoň pět vteřin?
3. Jednomu hráči jsou zavázány oči šátkem a je vyslán naproti. Zde si vybere směr. U náhodně vybraného spoluhráče se zastaví s otázkou: „Jsi to ty?“ Oslovený odpovídá: „Ano. Jdi dál.“ Takto se hráč zastaví třikrát. Poznává pak, s kým mluvil? Po sejmutí šátku se může přesvědčit. Poznává nevidoucí, s kterým kamarádem mluvil?

Don Calosso pomáhal mladému Jeníkovi, jak jen mohl.

AKTIVITA: POMOHU TI

Pomůcky: šátky na oči

Popis aktivity: Na bezpečném a předem vyhrazeném území utvoří účastníci dvojice, v nichž jeden si zaváže oči šátkem a chytne druhého za ruku. Určená dvojice pak honí ostatní. Plácnout hráče však může jen slepý. Vidoucí naviguje.

Obměna: Hraje se stejně, ale bez držení za ruku.

Když si lidé důvěřují, snaží se druhému působit radost.

AKTIVITA: MŮJ STROM

Pomůcky: šátky na oči

Vedoucí vybere hezký a bezpečný úsek lesa. Hráči utvoří dvojice, jeden má opět zavázané oči. Na pokyn vedoucího se dvojice vydá mezi stromy. Vidoucí si vybere vzdálenější strom, který ho něčím upoutal. K tomu stromu dovede svého kamaráda a položí jeho ruce na kmen. Oba mlčí, nevidoucí vnímá tělo stromu. Sám si určí, kdy se vydají zpět na start. Zde si nevidoucí sejme šátek a sám bez nápovědy najde svůj strom. Poznal jej? Jaký měl pocit ze hry? Oba kamarádi si vymění úlohy.

Maminka Markéta, ač velmi nerada, poslala Jeníka z domova do služby na statku. Přestože měl na starosti hlavně práci v chlévě, pomáhal i s drobnějšími problémy.

AKTIVITA: pryč s krtky

Pomůcky: lano, šátky

Provedení: Účastníkům rozdělíme role. Zahradník a jeho tři pomocníci hlídají dlouhý plot označený lanem položeným na zem. Ostatní hráči jsou krtky s šátky na očích asi krok vzdálení od plotu. Jejich úkolem je dostat se ven za plot, aniž by byli chyceni.

AKTIVITA: MYŠI, ŽÁBY, ČÁPI

Pomůcky: čtverce novin nebo plastu

Provedení: Na rovném kusu louky rozmístíme čtverce novin nebo plastu v počtu o jeden menším než je hráčů. Na pokyn vedoucího hry se všichni oběma nohama postaví na čtverec. Kdo zbude, volá: „Myši, z díry ven!“ Každý hráč opustí své doupě a hledá jiné. Kdo zbude, vyvolává.

Obměna:

1. Vedoucí hry po každém kole ubírá jeden čtverec. Kdo žádný nenajde, vypadává.
2. Vedoucí hry vyvolává zvířata, např. žáby, čápi, ryby, krabi (pozadu), po jedné noze apod. Hráči reagují změnou pohybu po čtvercích.
3. Čtverce zůstávají v plném počtu, ale jejich sousední vzdálenost se zvětšuje. Snahou je vytlačit ostatní z prostoru, donutit je šlápnout vedle.

Na zásah strýce Michala bratr Antonín nakonec svolil, aby Jan navštěvoval školu aspoň v zimě. V létě pracoval na poli.

AKTIVITA: LÉTO-ZIMA

Pomůcky: nápisy LÉTO, ZIMA, lístečky rozlišené barvami nebo obrázky zrn, klasů, jadérek, hroznů, brambor, vepřů, chlebů, vína, masa, papír pro každé družstvo, tužky, zatavené čtvrtky s písmeny, sada číslic od jedné do dvaceti pro každé družstvo

Provedení:

1. Na viditelném místě se objeví nápis LÉTO. Družstva potřebují získat chléb, víno a maso v co největším počtu. Aby získali chléb, je třeba nasbírat v rozsáhlém prostoru 20 zrn (třeba kukuřice) a 5 klasů (i ve formě lístečků). Pro víno je třeba mít 10 semínek a 6 hroznů. K masu se lze dostat přes 15 brambor a 2 prasata. Ingredience lze přinášet vedoucímu družstva pouze po jednom. Vedoucí si na základně vede zápis v tabulce a posílá své členy pro to, co chybí. Bohužel na poli občas řadí bouře, krupobití a jiné pohromy ve formě vedoucích. Pokud přijdou na sběrače, musí mu odevzdat úrodu a „odpočinout si“ např. 10 dřepy na základně. Hraje se 7 minut. Pak následuje směna ingrediencí na výsledné chleby, víno a maso, zatímco sběrači oddechují. Počítají se pouze výsledné produkty.
2. Nápis léto se mění na ZIMA. Nastává fáze učení. Hráči v družstvu se štafetově střídají a po jednom přinášejí na louce rozházená písmena na základnu. Když vysbírají všechna písmena, skládají z nich co nejvíce slov v českém jazyce. Nemusí užít najednou všechna písmena, jedno nalezené písmeno však nelze ve slově dávat zároveň na více míst. Předem je určen časový limit.
3. Je třeba se naučit také počítat. Na louce jsou rozsety číslice. Družstva opět štafetovým stylem vybíhají a po jednom přinášejí číslice od jedné do dvaceti. Čísla musí být přinášena postupně, tak jak jdou po sobě. Když hráč přinese do cíle číslo, smí vyrazit na trať další spoluhráč. Které družstvo nejdříve složí požadovanou řadu?

V době dětství Dona Boska nestačilo přihlásit se do školy. Bylo třeba zajistit si za sebe náhradu v práci na poli, sehnat učebnice, jídlo, ubytování, přihlášku do školy, oděv (ve hře stačí papírová čepice). Pak se teprve dalo uvažovat o studiu.

AKTIVITA: Cesta za vzděláním

pomůcky: lístky na vystavení potvrzení, papír, tužka, razítka, „úřad“

Provedení: Všichni členové družstva spolupracují, tzn. snaží se získat jednotlivá potřebná potvrzení zároveň. Dokumenty lze zajišťovat v libovolném pořadí na příslušných místech obsazených vedoucími. Ti si stanovují podmínky pro vystavení potvrzení.

Např. *Potvrzujeme, že jmenovaní mají za sebe zajištěnou náhradu při práci na poli. Podpis.* Než se však družstvo podobného podpisu domůže, musí vykonat různé úkoly, jako např. získat předem stanovený počet podpisů členů jiného družstva, kteří se zavážou k později vymahatelné pomoci s konkrétní věcí předem určenou od *vedoucího úřadu*.

Vyhrává družstvo, které si vybojuje školní docházku.

Souhrn dne: Dorota Mogliová, manželka Aloise Moglii

Když k nám malý Jeník přišel hledat práci, protože ho bratr Antonín neustále bil, bylo mu jedenáct, mně 25. Nepotřebovali jsme žádného čeledína, ale manželovi se zželelo prostydlého chlapce, byl totiž únor, a na zkoušku ho vzal. Jeho základní povinností bylo starat se o chlév. Spolu s čeledínem musel každé ráno vyměnit všechny hnůj za čerstvou slámu, vyhřebelcovat, nakrmit a napojit všechna zvířata, podojit krávy. Pak chodíval pást. Bylo nám záhadou, na co potřebuje každou neděli brzy ráno volno. Jednou jsem se za ním tajně vypravila. Běžel na mši a ke svatému přijímání do kostela ve vedlejší vesnici. Spěchal, aby byl do společné snídáně

zpět. Byl to hodný hoch. Naše děvčata, stejně stará jako on, si ho velmi oblíbila. Když Jeníkův strýc Michal domluvil, že chlapec skončí službu a půjde do školy, mrzelo nás to, ale na druhé straně jsme mu to ze srdce přáli.

5. den – Roky studií

(Don Bosko str. 51-54, 58-61, 65-66, 90-92 Život Dona Boska 16)

dobro

Překážka dobra

Bratr Antonín viděl v Janovi budoucího zemědělce.

Starý kněz Calosso však objevil jeho vynikající paměť a schválil mu tužbu stát se knězem.

Calosso však brzy zemřel a škola byla drahá.

Matka Markéta rozdělila majetek a odstěhovala se z nyní Antonínova domu do podnájmu, aby umožnila synovi studovat.

Jan si nebyl jistý, zda to tak má být. Mrzelo ho, že se kvůli němu rodina rozdělila.

Paní ve snu ho znovu povzbudila: Buď pokorný, silný a pevný. Později pochopíš.

Zase jakýsi sen. Navíc studia byla velmi drahá.

Jan si věděl rady: ve volných chvílích doučoval, pomáhal s šitím krejčímu, v kovárně kováři, v dílně stolaři, v šenku byl číšníkem, naučil se hrát na varhany. Vše se mu později hodilo.

Přesto všechno byl obyčejný kluk. Někdy netrpělivý, měl sklón přehánět a občas vyřídít věc rychle pěstmi.

Ale měl silnou vůli, díky které se naučil trpělivosti a sebeovládání.

Jeník prokázal vynikající paměť.

AKTIVITA: PAMATUJI SI

Pomůcky: drobné předměty, zápisník a tužka pro každého, listy s dvojcifernými čísly

Provedení:

1. Vedoucí předvedou několik typických zvířat. Každý účastník následně zapíše, o která zvířata šlo. Sčítá se výkon celého družstva. Odečítají se body za zvířata, která nebyla předvedena.
2. Jedno družstvo jde za dveře nebo se odvrátí. Mezitím se něco v prostoru změní. Co to bylo?
3. Děti sedí v kruhu. Za zády si posílají malé předměty a snaží se je zapamatovat. Když posílání skončí, napíší je.
4. Podél cesty jsou dvojciferná čísla. Děti po jednom prochází prostorem. Na konci píšou, která čísla viděly.

5. Vedoucí zazpívají pár taktů několika známých písniček. Družstva se střídají v jejich následném přezpívání.

Každý den se ve škole událo mnoho věcí.

AKTIVITA: CO SE DNES STALO VE ŠKOLE

Pomůcky: velký arch s několika jmény, další arch s různými odpověďmi na otázku KDY, další s odpověďmi na otázku KDE, další s odpověďmi na otázku CO DĚLAL, kupony (s rozlišením služby), žolík, barevné fixy a správná věta pro vedoucí

Provedení: Úkolem družstva je co nejdříve zjistit, *kdo + kdy + kde + co dělal*. Jako nápověda slouží pro všechny velký arch s několika jmény, dobou, místem, činností. Družstva si z nápovědy složí větu. Od *pokladníků* (několika vedoucích na různých místech tábora) získávají za vykonaný úkon, který si losují z pytlíku, tahají z obálky, házejí čísla kostky s úkoly apod. kupón. Ten je opravňuje k vyhledání *účastníka události*. Ten smí podtrhnout jediné slovo, které je ve větě špatně. Jinak nic neprozrazuje.

Obměna: Pokud máme hodně vedoucích, vymezíme jednoho pro správnou odpověď na otázku *KDO*, jiný má na starosti část *KDY* atd. Pak vedoucí mohou znát jen své správné slovo, nikoli celou správnou větu.

Jiná obměna: Za různé úkony můžou hráči dostávat různobarevné kupony, které je opravňují pouze v dotazu na konkrétní část věty, např. bílý kupon je na podmět ve větě, červený na přísudek apod. Kupony lze směnit s jiným družstvem.

Děti si tehdy na studia musely vydělávat tvrdou prací.

AKTIVITA: CO UMÍME VŠICHNI

Pomůcky: zápisník a psací potřeby pro družstvo

Provedení: Během předem stanoveného časového limitu účastníci každého družstva sepíší, co všichni ze skupiny umějí. Cílem je najít co nejvíce věcí, které děláme/umíme všichni. Vedoucí hry si následně může doplňujícími otázkami družstvo vyzkoušet nebo mu uvěřit.

Některé činnosti se Don Bosko naučil v rodinách, v nichž při studiu bydlel.

AKTIVITA: KREJČÍ, STOLAŘ, ČÍŠNÍK

Pomůcky: útržek látky, knoflíky, nitě, nůžky, šroubky, dřevěné špalíky, šroubováky, podnosy, kalíšky voda, vymezení trasy

Provedení: Pro každé družstvo je nachystána dráha. Na ní jsou úkoly: přišít knoflík, zašroubovat šroubek, oběhnout celou dráhu s podnosem plným kalíšků s vodou, aniž by se něco vylilo. Start je pro všechna družstva stejný, další člen se smí na dráhu vydat ihned, co předchozí hráč opustí první stanoviště.

Bytní, u nichž Don Bosko bydlel, obdivovali jeho šikovnost. Někteří mu nabízeli, aby místo studia přijal u nich zaměstnání natrvalo. On však vždy věděl, kým je, kým chce být. Víme to i my?

AKTIVITA: KÝM JSEM

Pomůcky: samolepky, tužka

Provedení: Jednotliví účastníci dostávají na čelo samolepku s názvem profese. Úkolem každého je pomocí otázek, na něž lze odpovědět jen *ano* nebo *ne* zjistit, jaký nápis má na čele. Když si myslí, že to již ví, přichází k vedoucímu hry a sděluje mu to. Pokud je informace pravdivá, získává bod, v opačném případě jej ztrácí.

Později založil Don Bosko Veselou společnost. Spjovaly je společné zájmy.

AKTIVITA: SPOLEČNÉ ZÁJMY

Pomůcky: kartičky s názvem činnosti vytvořené v dvojím, trojím provedení

Provedení: Všichni stojí v kruhu s rukama za zády. Vedoucí hry dá každému kartičku s názvem činnosti. Na znamení se všichni podívají na svou kartičku a představí si, jak ji mohou pantomimicky znázornit. Pomocí předvádění beze slov totiž hledají další hráče se stejným nápisem na kartičce.

Souhrn dne: kamarád Alois Comollo (oděný do prostěradel, nabílený v obličejí)

Jmenuji se Comollo. Alois Comollo. Jeníkovu vynikající paměť jsme všichni obdivovali. Stihl se nejen doučit roky výuky, kdy do školy nemohl chodit a svoje spolužáky předejnat, ale dokázal pro ně vymýšlet i zajímavé programy, jen aby je vzdálil od příležitostí ke hříchu a přitáhl k Bohu. Později vytvořil skupinu hochů, ve které se společně modlili a přemýšleli nad otázkami víry. Říkali si Veselá společnost. Shodli se na jednoduchých pravidlech: Nedělat nic, za co by se křesťan musel stydět, dobře plnit školní i náboženské povinnosti, být veselí. Tehdy se utvrdil v touze stát knězem.

Měl jsem tu čest být několik let jeho nejlepším kamarádem. Vlastně se o to zasloužil on. Nebyl jsem zrovna premiant a o přestávkách jsem se hodně učil. Tím jsem ovšem lezl na nervy některým spolužákům. Když mi jeden z nich dal jen tak dvě facky, Jan se na něj vrhnul. Bylo od něj velmi hezké, že se mě zastal, ale Bůh mu přece nedal sílu k mlácení druhých. Po této příhodě se z nás stali kamarádi na život a na smrt. Proseděli jsme dlouhé hodiny v rozhovorech o Bohu i nebi. Jednou jsme si dali velký slib: „Když to Bůh dovolí, ať ten, kdo dříve zemře, přijde říct, jestli je v nebi.“ Nebyl jsem nikdy žádný silák, a když jsem se ještě zapojil do ošetřování nemocných cholerou, můj zdravotní stav se ještě zhoršil. Cítil jsem, jak mi ubývá sil. Jeden den byl pro můj pozemský život poslední. Opustil jsem jej ve svých 22 letech, zatímco mě můj nejlepší přítel Jan držel za ruku. Druhou noc mi Bůh dovolil splnit slib. Předě mnou se prudce rozletěly dveře ložnice, ve které spalo tehdy asi 20 chlapců. „Bosko, spasil jsem se!“ směl jsem dosvědčit. Bohužel Jana tato má slova málem stála život. Netušil jsem, jak nebezpečné je setkání pozemského s nadpozemským.

6. den: Když se stal Donem Boskem, Bartolomeo Gareli

(Don Bosko str. 94-98, 102-108, Život Dona Boska 16-20)

dobro

překážka dobra

Být knězem znamenalo tehdy dobře si žít. Někteří se právě proto chtěli stát kněžími.

DB však ne. „Jestli zbohatneš, nepřekročím práh tvého domu,“ řekla V jaké bídě však bude žít, netušila. mu kdysi maminka Markéta.

Don Boskovým bohatstvím byli kluci, o které se staral. 5.6.1841 se stal knězem. Bylo mu 26 let.

Mohl si vybrat další uplatnění: přijmout výhodné místo kaplana, stát se ředitelem malé nemocnice nebo vychovatelem u vznešené rodiny. Snažilo jsem se: když už knězem, jen ne práce s mládeží!

Don Bosko věděl přesně, co chce: věnovat se opuštěným turínským chlapcům.

to ho však nemohlo uživit.

S přítelem a rádcem Donem Cafassem začal docházet do věznic, nemocnic, pracoval v charitě a chudinských domech, kázal, vyučoval náboženství a všemožně sloužil starým a nemocným. Nejsmutnější byla návštěva věznic.

Ve vězení se ocitaly už 12tileté děti, většinou za krádeže. Když je po uplynutí tresu propustili, byly brzy zpět. Zráli pro peklo!

Don Bosko tušil, že jednou z příčin je to, že se nemají kam vrátit. Na svobodě je nikdo nečekal. Chtěl pro ně vybudovat útulek na způsob domova, v němž by našli zázemí, přátelství a radost.

Měl nápady, ale neměl peníze. Všechno stojí na penězích. Dnes i tehdy. Peníze je potřeba, peníze lze využít nebo zneužít. A navíc: Don Bosko je stejně neměl. Žádná oratoř!

Nevadí. Zpočátku se hochům věnoval jen v čase volna a o nedělích a svátcích. Stal se jejich spolehlivým kamarádem a otcem. Poznali to a přiváděli k němu další a další.

Kluci neměli stálý domov. Stále byl někdo, kdo je odněkud vyhazoval.

AKTIVITA: VYHAZOV

Pomůcky: hrací kostka

Provedení: Družstva sedí na zemi v zástupech, které hvězdicovitě směřují ke středu. Tam má každé družstvo jednoho zástupce na házení hrací kostkou. Ostatní členové se rozpočítají na prvního, druhého atd. Zástupci postupně hází kostkou a volají směrem ke svému družstvu

číslo, které padlo. Hráč, který má vykřiknuté číslo, se zvedne a co nejrychleji obíhá zvenčí kruh kolem posazených družstev. Mezitím však už vybíhá hráč z dalšího družstva s číslem, které následně padlo. Nový hráč se snaží chytit toho, který je už na cestě dříve, než stihne doběhnout zpět do svého domečku – družstva. Pokud se to podaří, družstvo ztrácí bod. Rychlejšího hráče však mezitím honí další. Na cestě je vždy jen jeden hráč za družstvo.

Don Bosko učil kluky katechismu. Jako správný učitel občas také zkoušel.

AKTIVITA: ZKOUŠKA Z KATECHISMU

Pomůcky: plastové čtverce, sada papírových číslic 1-3, jedna sada otázek

Provedení: Družstva stojí v zástupech na plastových čtvercích vzdálených od sebe asi půl metru. Několik čtverců je před družstvem i za ním. Před každou skupinou na zemi leží velké papírové číslice od 1 do 3, vedoucí hra má sadu otázek. První z každého zástupu zvedne číslici, která určí, o kolik bodů bude družstvo při následující otázce hrát. Poté si všichni vyslechnou otázku:

1. Bible je nepřekládanější knihou světa. Do kolika jazyků byla přibližně přeložena?
  - Kdo si myslí, že do téměř 1000, zvedne jedničku
  - Kdo myslí, že téměř do 2000 jazyků, zvedne dvojku
  - Kdo myslí, že téměř do 3000 jazyků, zvedne trojku.

Správná odpověď je téměř 3000 jazyků podle údajů z roku 2013.

Družstvo, které zvedlo trojku, se posune o tolik políček vpřed, kolik si předem stanovilo. Kdo zvedl jedničku nebo dvojku, posune se zpět o tolik políček, o kolik bodů hrál. Posunuje se celé družstvo, první v řadě jde na konec. Hlavní slovo má nyní hráč stojící dosud na druhé pozici. Ostatní mu však mohou tiše radit tak, aby nenapovídali vedlejšímu družstvu.

Před každou otázkou si družstvo znovu určí, o kolik políček hraje, odpověď se zvedá číslem, všechna družstva ve stejný okamžik, po zvednutí nelze měnit.

1. Jak dlouho trvalo napsání celé Bible?
  - Asi 150 let
  - Asi 1000 let
  - Asi 1600 let

(3. možnost je správně)

1. c) Kdo položil první otázku v Bibli?
  - Bůh
  - had
  - Eva

(2. možnost je správně)

1. d) Kdo odnesl o půlnoci městskou bránu na nejbližší kopec?

- Samson
- anděl
- ďábel

(Samson)

1. Kdo řekl: „Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.“

- Samuel
- Mojžíš
- Šalomoun

(Samuel)

1. Který učedník dostal od Pána Ježíše jméno Kéfas?

- Jidáš
- Petr
- Jan

(Šimon – Petr)

1. Komu řekl Pán Ježíš: „Jdi mi z cesty, satane.“

- Ďáblovi
- Jidášovi
- Petrovi

(Petrovi)

1. ch) Nazaret leží od Jeruzaléma

- Na sever
- Na jih
- Na východ

(sever)

1. Které přikázání zároveň něco slibuje?

(4.)

1. j) Z čeho byl oděv Jana Křtitele?-

- z ovčí vlny
- ze srsti velblouda
- ze lnu

(z velblouda)

1. Podle Bible byl nejstarším člověkem na světě Metuzalém. Kolika let se prý dožil?

- 126 let
- 343 let
- 969 let

(969)

1. 1) Které zvíře zná podle Bible svého pána lépe než Izraelité Hospodina a je dáváno za vzor?

- pes
- ovce
- osel

(osel)

Donu Boskovi šlo nejen o učení a vztah k Bohu, ale také o slušnou veselost a hru.

AKTIVITA: SPOLEČNÝ PŘÍBĚH

Pomůcky: pro družstvo jeden zápisník a tužka, připravený text, např. krátký vtíp

Provedení: Hráči každého družstva jsou označeni po sobě jdoucími čísly od jedničky, jeden hráč bez čísla je zapisovatel. K vedoucímu hry potom přistoupí všichni, kdo mají jedničku. Dozvědí se tři slova, která si musí pomatovat v pořadí, jak je slyšeli. Potom začnou obíhat předem určenou trasu. Brzy se k nim tiše přidají dvojky, které dostaly další tři slova, pak trojky se třemi slovy atd. Každý smí běžet svým tempem, ale nesmí s nikým povídat. Na zapískání se seskupí původní týmy a zapisovatelé společně přednesou příběh, který svými slovy složily. Jde o rychlost a správnost textu.

Sílu Donu Boskovi dodávala modlitba a téměř nepřetržité myšlenky na Boha. Témuž učil i své chlapce.

AKTIVITA: ZBOŽNÉ MYŠLENKY

Pomůcky: různé barvy proužků krepového papíru, šátek

Provedení: Týmy si vylosují barvu a každý člen družstva (kromě jednoho) dostane proužek krepáku příslušné barvy. Proužek představuje myšlenku na Boha. Jeden hráč z každého týmu

si na ruku uváže šátek. Ve hře jsou také dva vedoucí, kteří rozdávají náhradní proužky (myšlenky).

Účastníci jsou nositeli myšlenek, ale mohou o ně snadno přijít, když hráč označený šátkem odebere proužek hráči jiného týmu. Hráči se snaží chytit vedoucí a získat tak další myšlenky. Vyhrává tým, kterému po uplynutí časového prostoru zůstalo nejvíce myšlenek, ať už mezi hráči nebo sebraných. Lovci myšlenek se mohou v průběhu hry střídat.

Znáte to sami. Udržet si ty správné myšlenky není vždy jednoduché.

AKTIVIT: UDRŽENÍ SPRÁVNÝCH MYŠLENEK

Pomůcky: dostatek novinového papíru

Provedení: Děti si vyrobí papírové koule, čepici z papíru a la večerníček a meč ze srolovaných novin.

Papírové koule, které představují myšlenky, schovají pod čepici nasazenou na hlavu. V ruce mají novinový meč. Po zahájení mají mečem shodit co nejvíce čepic s myšlenkami ostatních hráčů. Zároveň nesmějí přijít o svoji čepici.

Souhrn dne: Bartolomeo Gareli

Jmenuji se Bartolomeo Gareli. V době života Dona Boska se v městě Turíně v kteroukoli denní či noční dobu toulaly houfy dětí a mládeže. Skoro nikdo z nich neuměl číst a psát. 8-12 leté děti přicházely do města za tvrdou prací. Mnohdy ani tu však nenalezly. Nikdo se o nás nestaral. Spali jsme, kde se dalo, ti šťastnější třeba pod mostem. Drsný život nás učil drsně žít. Pro sprosté slovo se nešlo daleko, stejně jako pro ránu pěstí. Násilí a výtržnosti patřily k běžným projevům. Bylo mi 16, když jsem jednoho zimního dne vběhl do zákristie kostela, abych se zahřál. Nějaký kněz se tam zrovna oblékal ke mši. „Půjdeš ministrovat,“ nařídil mi kousek od něj stojící kostelník. Když jsem mu řekl, že to neumím, chtěl mě začít bít. Raději jsem se dal na útěk. Ale ten kněz mě zavolal zpět. „Umíš pískat?“ zeptal se nečekaně. To jsem uměl. „Tak přijď v neděli a vezmi s sebou kamarády.“ Jeho hlas zněl tak přátelsky, že jsem neodolal. Trošku mi připomínal zemřelé rodiče, i když byl o mnoho mladší než oni. Představil se jako Don Bosko. Tu první neděli nás za ním přišlo sedm. Brzy se stal naším otcem. Učil nás číst, psát a zpívat, modlil se s námi, povídal o Bohu, sháněl jídlo a oblečení. Vyjednával nám lepší podmínky v práci a chodil nás tam navštěvovat. Do roka nás kolem něho bylo na 80, za dalších 8 let již 600.

7.DEN: HLEDÁNÍ TRVALÉHO MÍSTA PRO ORATOŘ

(Don Bosko str. 119-121, 125-127, 138-140, Život Dona Boska 26-31)

dobro

překážka dobra

Chlapců kolem DB přibývá.

Jejich hlučnost však ruší obyvatele okolních domů. Nikde je nechtějí. Musí opustit pronajaté místnosti. Stěhují se z místa na místo.

Don Borel utěšuje Dona Boska: „Zelí Po dlouhém hledání našli jediné

neutvoří velkou hlávku, pokud se nepřesazuje. Stejně je to s oratoří.“

volné místo: polorozbořenou kapli opuštěného hřbitova. Brr! Sem se mají kluci stěhovat? A kde budou běhat? Křičet? Hrát si?

Na hry pronajal DB městskou louku. Kde však učit chlapce číst a psát?

V polorozbořené kapli? Ani tohle hrozné místo dlouho nestačilo.

Ke kapli přece patřilo i velké podloubí a dvůr.

Pokud tohle mělo být sídlem Don Boskových kluků, bylo potřeba dům upravit. Nejsou peníze!

DB si málokdy nevěděl rady. Když bylo nejhůř, přichází pan Pinardi a v okrajové části Turína – ve Valdoku – nabízí velkou stodolu i s okolními loukami.

No jo, ale myslel si, že DB hledá laboratoř. Slovo oratoř mu nic neříkalo. On sám obdivoval práci v laboratoři a svůj dům chtěl pro jednu takovou pronajmout. Kdepak Oratoř!

Panu Pinardimu se DB zalíbil. „Laboratoř nebo oratoř! Vždyť je to jedno!“ uzavřel nakonec.

Ale dům byl nízký, střecha chatrná, stěny nic moc. Musel by to rychle opravit a zpevnit.

Pan Pinardi to zvládl. DB získal novou velkou oratoř s kaplí. Dílu vévodil obraz svatého Františka Saleského, který byl v mnohém Donu Boskovi vzorem.

Za DB přicházelo stále více chlapců. Někdo se chtěl naučit psát, jiný počítat, další si přišel jen pořádně zablblnout se sobě rovnými. Jejich skupinky byly různě početné, ale každý chtěl do nějaké patřit.

AKTIVITA: SKUPINY

Pomůcky: kytara

Povedení: Účastníci se za doprovodu písničky volně pohybují po místnosti nebo louce. V nestřeženém okamžiku kytarista přestane hrát a zavolá číslo. Všichni se rychle rozprchnou do skupinek, které obsahují tolik jedinců, kolik udávalo vykřiknuté číslo. Nezařazení vypadávají.

Množství chlapců dráždilo ty, kdo bydleli v okolních domech. Mnozí si anonymně stěžovali na hluk.

Aktivita: KOHO JSEM VIDĚL

Pomůcky: pro všechny velké samolepky s italskými jmény, šátky, zápisník, tužka

Provedení: Hraje se v méně přehledném lesním prostředí. Každý účastník je opatřen zápisníkem a tužkou, na čele má nalepenou samolepku do začátku hry zakrytou šátkem. Po rozmístění hráčů v terénu si na povel všichni sundají šátek z hlavy a snaží se zapsat co nejvíce jmen přečtených na čelech spoluhráčů, aniž by byli zapsáni sami. Zakázáno je jakékoli zakrývání vlastního jména. Hraje se na čas, neexistující jméno odebírá body.

Ačkoliv se místa setkávání chlapců stále měnila, pravidla zůstávala stejná. Jen tak se jim dařilo společně směřovat k cíli, který si vytýčili.

AKTIVITA: CESTA K CÍLI

Provedení: V hustém lese je dán start a cíl trasy. Členové skupiny se navzájem jakkoliv chytanou a první se dotkne nejbližšího stromu. Vpřed postupují tak, že se v každém okamžiku někdo musí dotýkat kteroukoli částí těla stromu. Pokud se to nepodaří, musí začít znovu od startu.

Don Bosko neúnavně učil chlapce také schopnosti vyjadřování a vnímání.

AKTIVITA: DIKTOVÁNÍ OBRÁZKU

Pomůcky: náčrtek nepravidelného obrazce, pro každého list a tužka

Provedení: Každý účastník má čistý list a tužku, vybraný hráč těžce popsatelný obrazec načrtnutý na papíře. Můžou to být třeba čáry podle pravítka apod. Dobrovolník si stoupne k ostatním zády a popisuje ostatním co nejpřesněji obrázek včetně umístění jednotlivých čar. Neodpovídá přitom na žádné dotazy nebo poznámky. Hotová dílka vystavíme, můžeme si povídat o tom, jak se nám pracovalo, ev. spolupracovalo s diktujícím. Hodnotíme podobnost s originálem, ale i originální zpracování. Každý může v tajném hlasování označit "kopie", které ho zaujaly. Z nich pak dále vybíráme a postupujeme k umístění.

Na nové a větší prostory často nebyly peníze, nebyly vhodné nabídky. Někteří se dokonce snažili Dona Boska od podobných snah odradit nebo mu přímo usilovali o život.

AKTIVITA: BOJ O PROSTOR

Pomůcky: šátky k označení rolí, lístky s popisem rolí, vymezení terénu, lístky symbolizující podpisy proti Donu Boskovi

Provedení: Ve větším vymezeném méně přehledném terénu se všichni účastníci rozdělí na dvě skupiny 1:2. Jedna, asi třetina všech hráčů je na straně Dona Boska, druhá, tvořící asi dvě třetiny, proti němu. V každé skupině jsou další role s přesně vymezenými pravomocemi, jejich nositelé jsou označeni.

Ve skupině Dona Boska jsou:

1. *Don Bosko.* Na obranu má srolované noviny, vyřadit ze hry jej může jen „úřad“. Sám smí brát protivníkům lístky.
2. *Don Borel, přítel Dona Boska.* Nebojuje, ale vrací všechny do hry tím, že se jich dotkne. Vyřazeného Dona Boska však do hry vrátit nemůže. Nikdo mu neubližuje.
3. *Hoši.* Představují zbylou část skupiny Dona Boska. Srolovanými novinami zasahují protivníky. Když jsou zasaženi sami, dřepnou a zvednou ruku, čekají na uzdravující dotyk Dona Borela. Smí brát lístky.

Skupina proti Donu Boskovi:

1. *Úřad* zastupují 3 hráči. Plácají hochy srolovanými novinami a tím je dočasně vyřazují ze hry. Dona Boska může jako jediný vyřadit ze hry úplně.
2. Zbytek hráčů jsou *nespokojení obyvatelé Turína*. V časovém limitu mají nasbírat a nanosít na předem dohodnuté místo co nejvíce lístečků s podpisy podporujícími odchod Dona Boska a jeho hochů. Lístečky nosí ze základního stanoviště pouze po jednom, pokud jsou chyceni hochy Dona Boska, musí lísteček odevzdat.

Chlapci s sebou stále přiváděli další a další opuštěné chlapce. Některé pozval DB sám.

AKTIVITA: POJĎ SE MNOU

Pomůcky: šátky na oči, označení území

Provedení: Každé družstvo si domluví svůj zvukový signál, rozmístí se v bezpečném terénu a hráči si zavážou oči. Znovu se projdou. Na znamení začátku hry začnou všichni vydávat smluvený signál. Ti, kteří vydávají stejný signál, se uchopí za ruce a hledají dalšího. Které družstvo se spojí jako první? Hráči se sami počítají, a když si myslí, že jsou všichni, přichází do cíle, který má specifický zvuk.

Souhrn dne: Michal Rua

Bylo mi osm let, když mi umřel tatínek. Nebyla to první smrt v mojí blízkosti. Před tatínkem jsem ztratil už čtyři bratry. Maminka mne nerada někam pouštěla. Bála se o mne. Ale jakýsi kamarád mě vzal se sebou na louku ke mlýnům. Když jsme tam došli, zahlédl jsem v chumlu kluků nějakého kněze. Právě něco rozdával. Můj průvodce přidal do kroku a po chvíli se už tlačil mezi ostatními. Spíš ze zvědavosti jsem pospíšil za ním. Ale netlačil jsem se. Obdarovaní kluci postupně odcházeli, až jsem stál před tím neznámým knězem sám. Natáhl ke mně ruku. Byla prázdná. Medailky Panny Marie, které doposud rozdával, došly. Usmál se na mě: „Michálku, tady máš, ber,“ řekl mi a naznačil mi, že se se mnou dělí o svou levou ruku. Nechápal jsem. „Michálku, my dva se budeme o všechno dělit napolovic. Souhlasíš?“ Jeho hlas zněl mile, tvář vyzařovala naprostou upřímnost. Zmateně jsem kývnul. Co tehdy Don Bosko zahlédl v mé budoucnosti, netuším. Že však viděl správně, nemohu pochybovat. Stal jsem se jeho věrným stínem. Byl jsem svědkem konců mnoha oratoří a začátků dalších. Viděl jsem neúnavnost dobrého kněze a toužil ho jednou následovat. Tehdy jsem netušil, že Bůh se mnou počítal na Don Boskovo místo doopravdy. Přičiněním Dona Boska jsem se nejen stal knězem, ale po jeho smrti jsem převzal i jeho dílo jako jeho nástupce a hlava salesiánské kongregace.

8. DEN: MAMINKA MARKÉTA – NEJBLIŽŠÍ POMOCNÍK PRO 500 ULIČNÍKŮ

(Don Bosko str. 141-149, Život Dona Boska 31-35)

DOBRO

PŘEKÁŽKA

DOBRA

Mimo chlapců zvládal Don Bosko práci v ústavu, škole, věznicích, navštěvoval hochy v jejich zaměstnání a uzavíral za ně výhodné smlouvy, po nocích psal knihy. Jednoho dne se z té přemíry práce zhroutil. Začal kašlat krev a jeho stav se jevil jako velmi špatný. Kluci se za něj modlili a nabízeli Bohu svůj život výměnou za jeho. Tolik lidí usilovalo o to, aby se svou prací přestal a nepodařilo se, teď ho k tomu donutil zdravotní stav. Don Bosko se přesunul na odpočinek do svého rodného kraje, k mamince Markétě a rodině

bratra Josefa. Chtěl vždycky všechno zvládnout sám. Teď si uvědomil, že na všechno sám nestačí.

Že je nejvyšší čas vychovat si dobré pomocníky, rozšířit své dílo. Ve snech se mu vracela vidina velkého kostela, fungující oratoř se zástupy dovádějících chlapců v podobě beránků, z nichž někteří se měnili v pastýře ostatních. Tohle nemohl zvládnout sám. A přece – byly to jen snové vidiny. Don Bosko si to plně uvědomoval. Na všechno sám nestačí. Opuštění chlapci potřebují nejen otce, ale i pečující maminku. Matka Markéta už nebyla nejmladší, žila u syna a sil už neměla nazbyt.

Prosbu Dona Boska však vyslyšela. Stala se maminkou hned 500 kluků zároveň.

Don Bosko se vydával na dlouhé vycházky i pěší cesty.
AKTIVITA: MAPA

Pomůcky: zápisník, psací potřeby, nápisy měst na čtvrtkách podle mapy kraje Dona Boska, připínáčky

Provedení: Družstva opatřená zápisníkem a psacími potřebami vytvářejí mapu na základě vlastních zkušeností. Hra začíná v předem dohodnutý čas na různých „startech“, kam jsou jednotlivá družstva zavedena. Podmínkou je, že všichni hráči jednoho týmu chodí i kvůli bezpečnosti stále spolu. Na jednotlivých stanovištích, např. na stromech je název města a vzdálenost k dalšímu v krocích. Chybí však uvedení směru. Z některých měst už cesta dále vést nemusí. Na hru je předem vymezený čas.

Maminka se stěhovala k DB.
AKTIVITA: STĚHOVÁNÍ

Pomůcky: seznam věcí ke stěhování, dráha pro druhou část hry
Provedení: Účastníci v co nejkratším časovém intervalu shromáždí věci podle předem určeného seznamu. Hodnotí se dodržení času a seznamu.

V druhé části hráči stěhují přinesené věci přes „opičí dráhu“ na vzdálené místo. Opět se hodnotí čas a seznam přinesených věcí. Pokud to jde, hraje se štafetově. Poznámka: Podle vyspělosti účastníků můžeme začít hru diskuzí na téma, co všechno si člověk stěhuje k dalšímu životu do nového bydliště, co je pro něj důležité, bez čeho se neobejde. Seznam věcí, který takto vznikne, se dá použít jako výchozí seznam pro hru. Pro mladší děti můžeme seznam vytvořit podle věcí začínajících na jednotlivá písmena jména maminky Dona Boska Markéty.

Některé starosti přenechal DB mamince.
AKTIVITA: ZABEZPEČENÍ CHLAPCŮ

Pomůcky: kartičky s názvy nebo obrázky jako např. jídlo, pití, postel, polštář, deka, kalhoty, košile, kabát, boty, učebnice, malé kapesné v několika provedeních
Provedení: V ne příliš přehledném terénu jsou na stromech i na zemi rozmístěny kartičky s názvy nebo obrázky jako např. jídlo, pití, postel, polštář, deka, kalhoty, košile, kabát, boty, učebnice, malé kapesné. Je určeno, že pro jednoho chlapce stačí určité zabezpečení, např. jedna postel, ale dvě košile apod. Kartičky jsou přinášeny vždy pouze jedním členem družstva, který má sice šátek na očích, ale zdálky jej naviguje spoluhráč. Navigátoři i nosiči se v průběhu hry stále mění. Z družstva je trati vždy pouze jeden hráč a jeden navigátor. Družstva hrají současně na stejném území. Účelem hry je zabezpečit co nejvíce hochů, učebnice a malé kapesné je bonus. Po uplynutí časového limitu je možné přebytečné věci směnit s jinými skupinami, opět ale v časovém limitu.

Někdy bylo starostí tolik, že i běžná práce se jevila jako velmi namáhavá.
AKTIVITA: NAMÁHAVÁ PRÁCE

Pomůcky: papír a tužka, nože a brambory, noviny a nůžky, kbelík a kamínky, provázek, ponožky, flanelová košile s knoflíky, jehly a nit, nůžky, šátky na oči, boty s tkaničkami, mikina atd., zápisník a tužka pro každou dvojici

Provedení: Účastníci vytvoří dvojice a obíhají stanoviště s úkoly. Na každém po vykonání úkolu dostanou podpis vedoucího. Na všech stanovištích jsou běžné úkony dělány druhou rukou než je u účastníků zvykem; leváci pravou a praváci levou.

- a) Podpis
- b) Oloupaní brambory
- c) Ustříhnutí papíru nůžkami
- d) Hod do nádoby
- e) Zavázání uzlu
- f) Nasazení ponožek
- g) Zapnutí třech knoflíků na oblečené košili

Se zavázanýma očima:

- a) Zavázání tkaničky
- b) Poskládání papírové čepice
- c) Chůze na určené místo
- d) Navléknutí jehly
- e) Poskládání mikiny podle předem ukázaného příkladu
- f) Podpis

Občas se mezi chlapce Dona Boska chtěl vloudit někdo podvodem.
AKTIVITA: KDO MÁ PRAVDU?

Pomůcky: tužka, papír

Provedení: Každé družstvo vyšle svého zástupce, pokud možno někoho s dramatickými sklony. Zástupci se tajně domluví na zážitku, který doopravdy prožil jen jeden z nich, ač ho mohl zažít kdokoli. Pak se vrátí mezi ostatní a každý „svůj zážitek“ vypráví. Posluchači mohou klást libovolnému vypravěči otázky. Po vyčerpání předem daného počtu otázek posluchači písemně tipují lháře. Výhercem je ten, jehož odhad je správný.

Chlapci nebyli žádní andělci. Občas mezi nimi docházelo k zápasům.
AKTIVITA: ZÁPASY

Dvojice hráčů soupeří, kdo

- a) Donutí druhého zvednout se ze země, když oba sedí na zemi proti sobě zapřeni chodidly
- b) Obrátí spoluhráče, když ten je opřený o zem rukama a nohama
- c) Obrátí spoluhráče, když ten je opřený o zem lokty a koleny
- d) Pomůže spoluhráči co nejrychleji vstát, byť jsou oba zaklesnuti lokty a sedí na zemi zády k sobě
- e) Odnese spoluhráče na zádech aspoň 3 kroky, byť oba stáli za začátkem zády k sobě zaklesnutí za lokty
- f) Nedovolí spoluhráči obrátit se po dobu 30 vteřin z ležení na břicho na záda
- g) Přetlačí spoluhráče rukou, když oba sedí s lokty opřenými o stůl a zaklesnutými dlaněmi

Těžká nemoc a blízkost smrti nutí člověka bilancovat, dívat se zpětně na svůj život, co a jak prožil. Dělal to i Don Bosko.

AKTIVITA: BILANCOVÁNÍ

Pomůcky: lístky s významnými událostmi Boskova života, např.: Malý Jeník – sen v devíti

letech, maminka Markéta, úmrtí tatínka; Malý kejklíč – dobrá paměť, kouzelník a bavič; Odchod z domova – čtení ve stáji, starost o dobytek, nenaplněvaná touha po vzdělání; Knězem – hledání místa pro kluky, získávání nových chlapců apod. Provedení: Účastníci si vylosují téma a zpracují ho ve formě scénky k večernímu programu.

Souhrn dne: lupič Kortéz (rozcuchaný s šátkem přes obličej) Jmenuji se Kortéz. Trochu se stydím tady tak s vámi mluvit. Dona Boska jsem poznal, když jsem byl v turínském vězení. Jako mnoho jiných kluků jsem se tam dostal za všelijaké krádeže. Don Bosko za námi chodíval, nosíval ovoce na přilepšenou, povídal si s námi, zval nás po propuštění do oratoře. Chodili tam za ním hlavně kluci, kteří nikoho neměli. Já si umínil, že se vrátím domů ke své rodině. Jenže doma se za mě, propuštěného vězně, všichni styděli. Nenašel jsem žádné zastání ani zaměstnání. Jakmile se dověděli, že jsem byl ve vězení, všude přede mnou zamykali dveře. Abych se uživil, stal se ze mě lupič. Jednou večer jsem jako už mnohokrát číhal v lese na osamělého chodce. Netrvalo dlouho a v zákrytu cesty se objevil nějaký kněz. Kněz – nekněz, hlad mně velel zaútočit. „Peníze nebo život!“ vyskočil jsem z křoví. Muž, kterého jsem zastavil, se očividně lekl. Vzápětí však nasadil úplně jiný výraz: „Kortézi, je to možné, že bys mě chtěl zabít?“ Zahanbeně jsem hleděl do dobráckých očí Dona Boska. I přes pokračující šero jsem zahlédl unavený a bledý obličej nemocného vyčerpaného muže. Už jsem neměl potřebu požadovat peníze. Přidal jsem se k němu a než jsme došli k prvním domkům, měl jsem za sebou svoji první celoživotní zpověď. Noc jsem strávil v domě jeho bratra, kde mě představil jako dlouholetého přítele. Ve stejném duchu ráno po mši svaté napsal i doporučující list jednomu zaměstnavateli v Turíně. Můj život dostal jeho přičiněním nový směr. Nestal jsem se sice jeho žákem, ale navždy jsem zpovzdálí sledoval jeho další život. Víím, že brzy po našem setkání odešel zpět do turínského Valdoka a ne sám. Spolu s ním šla jeho maminka Markéta, tehdy 58 letá žena, aby navždy spojila svůj život s jeho kluky. Stala se nepostradatelnou součástí oratoře. Byla to ona, kdo ve své kuchyni na slavníku u kamen ubytovala prvního sirotka, který u nich zaklepal. Za pár měsíců už jich u Dona Boska bydlelo sedm, o pár let později víc než stovka.

9. DEN: SNY A REALITA

(Don Bosko str. 192-193, 197-200, 202-204, 222-224, 236-242, 245-248, Život Dona Boska 35-43)

DOBRO

PŘEKÁŽKA

DOBRA

Hochů, kteří chodili za Donem Boskem, bylo již na 800. Péče o ně zabírala spousty času. Navíc proti církvi vystupovalo stále více lidí. Don Bosko začal vydávat dvakrát týdně vlastní noviny Přítel mládeže. Ať si to lidé v klidu doma přečtou. Mnozí o něm začali tvrdit, že vidí do srdcí lidí a dělá zázraky. Především se opíral o své sny, v nichž viděl velký krásný kostel. Ale neměl na něj peníze. Pořádal sbírky, loterie, psal na všechny strany o pomoc, hoši pomáhali každý tím, co uměl. Jeho nadřízení o něj měli strach: nezbláznil se? To přece nemůže myslet vážně! Nepolevil ani v zájmu o hochy. Otevřel pro ně krejčovskou, obuvnickou, knihvazačskou a stolařskou dílnu, v nichž sám byl prvním mistrem. Zpočátku pro dílny neměl prostor. Budoucí krejčíci se tísnili v kuchyni, ševci na chodbě. Prvními učiteli jim byla maminka Markéta a Don Bosko.

Využíval svých dovedností, které získal za studií v rodinách, v nichž pomáhal za byt a stravu. Později vychovával i tiskaře a zámečníky. Do dílen ale bral téměř vždy jen sirotky. Chlapců přibývalo, Bůh dělal zázraky a posílal dobrodince. Mnohým byl Don Bosko trnem v oku. Jednou mu připravili lest. Zavolali ho jako k umírajícímu, a když přišel, nutili ho vypít

víno

s

jedem.

Don Bosko však lest prohlédl a podařilo se mu uniknout. Příště si s sebou raději bral dva silné chlapce. Zkusili to tedy jinak. Jednou večer prolétla oknem střela. Naštěstí mu provrtala jen starou kleriku. Když jednou opět vyrazil bez hochů – ochránců, přepadli ho dva hromotluci a přehodili mu kabát přes hlavu. Najednou se však odkudsi vynořil velký šedý pes, oba odehnal a vyprovodil Dona Boska až k oratoři. Tento pes se pak objevoval vždycky, když byl Don Bosko v nebezpečí. Říkali mu Šedivák. Nikdo ho neznal, nikdo nevěděl, čím a odkud je. Kdoví, co to bylo za psa. Ale Boska chránil. (To se mi tedy vůbec nehodilo.) Nejbezpečněji se cítil o prázdninách ve svém rodném kraji. A zase neodpočíval. (Jsem se těšilo, jak se zase složí.) Bral s sebou totiž své chlapce. Jenže zpět do Valdoka přiváděl nové.

V pracovním nasazení byl Don Bosko nedosažitelný. Se vším si věděl rady.
AKTIVITA: UMÍM

Pomůcky: zápisník, tužka na družstvo, šátky na oči, křída nebo lano na vymezení hracího pole, drobné předměty jako špulka od nití, šiška, lžíce, kolík na prádlo, hřebínek atd., brambory, košíky, listy papíru
Provedení: Všichni mají zápisník a psací potřeby. Hrají zároveň nebo ve skupinách, jak to vyžaduje provedení.

Odhad

- a) Počet stromů v určité zahradě
- b) Počet oken v ubytovacím zařízení
- c) Součet váhy všech vedoucích
- d) Domyslet další úkoly podle možností tábora

Čtení

- a) Vedoucí si napíše slovo, které si posléze mají napsat i účastníci na základě celkem 7 otázek, na něž vedoucí odpoví zároveň všem jen ANO/NE.
- b) Zástupci všech skupin zároveň za dveřmi vyslechnou větu nadiktovanou tiše vedoucím hry a pak ji před všemi účastníky pantomimicky předvedou. (Kdo – co – dělá.) Účastníci si větu zapíší.

Vidění budoucnosti, pro nás nevidění v přítomnosti.

- a) Účastníci absolvují přípravu, mytí rukou i celý oběd se zavázanýma očima.
  - b) Účastníci jsou přivedeni ke kruhu nakreslenému na zemi. Zde dostanou prut. Odkrojují 10 kroků. Obrátí se zpět, bez náповědy se vrátí a zabodnou prut do středu kruhu. Sčítají se zásahy týmu. Hraje se zároveň na více stanovištích.
  - c) Se zavázanýma očima bez použití rukou pouze chodidly poznat předmět jako špulka od nití, šiška, lžíce, kolík na prádlo, hřebínek atd. Hraje se zároveň na více stanovištích.
- Bilokace – být na dvou místech zároveň. To nikdo z nás nedovede. Zkusíme něco lehčího na více stanovištích.

- a) Kroužení oběma rukama zároveň, ale každou jiným směrem
- b) Hod – brambory nohama a rukou zároveň do košíku
- c) Hod listu papíru nohama i rukou do dálky

Usiloval o spolupráci všech kolem sebe, vytvoření jednoho společenství

- a) Posun vpřed – družstva v řadách, poslední předběhne před prvního na vzdálenost jeho paže. Každý účastník (mimo toho, který právě běží) má pravou ruku na rameně před ním stojícího hráče. Hrají všechna družstva zároveň na vymezených a srovnatelných drahách.
- b) Na zemi velký kruh, účastníci rozdělení na poloviny, v kruhu stojí pomocníci Dona Boska a snaží se přetáhnout/přitáhnout ty, kteří jsou mimo kruh. Role se mohou měnit, ale vždy se přetahuje do kruhu – do společenství.

Pro sirotky vytvořil u sebe nejen domov, ale i dílny. Prvními byly ty, jejichž řemeslo mu nebylo cizí.

AKTIVITA: KREJČOVSKÁ A OBUVNICKÁ DÍLNA

Pomůcky: podle fantazie aktérů

Provedení: Týmy vyberou ze svého středu zástupce, kterému vymyslí a připraví zajímavý model oblečení a obuvi z věcí, které mají na táboře. Po předem dohodnutém čase se koná přehlídka, je možné ji odsunout na večerní část programu. Model musí obstát i v disciplínách:

a) Projítí před diváky tam a zpět za doprovodu komentáře, který obstará další člen družstva

b) Krátká taneční kreaace na vybranou píseň

c) Volná disciplína, která má zaujmout diváky

Nepřátelé se snažili Dona Boska a ty, kteří mu pomáhali, zničit. Neviděli, že jsou pod Boží ochranou.

AKTIVITA: SLEPÁ SÍLA

Pomůcky: šátky na oči, srolované noviny

Provedení: Děti probíhají prostorem mezi dvěma stromy, který je hlídán dvěma vedoucími v roli nepřátel Dona Boska. Ti jsou opatření šátky přes oči a svinutými novinami, jimiž se snaží průchozí plácnout. Jiná cesta než hlídaným prostorem totiž nevede. Zasažení získávají záporné body.

Velkou roli hrálo uskutečnění snu: stavba kostela Panny Marie Pomocnice.

AKTIVITA: STAVBA KOSTELA

Pomůcky: mřížka na Bingo, losy a osudí, kartičky, stavební materiál a vybavení, zápisník jako vkladní knížka družstva, psací potřeby

Provedení: Každý tým staví svůj kostel, nejdříve však na něj musí sehnat peníze.

a) Loterií – Bingo. (Mřížka 4 x 4, do ní umístit některé z 25 čísel, losování čísel, za výhry „peníze“.)

b) Prodej losů – některé vyhrávají komponenty ke stavbě.

c) Sbírkou – sbírka na kostel. Každý účastník si vytvoří tolik kartiček, kolik je hráčů. Všechny kartičky podepíše a přidá na ně bez domluvy s ostatními cifru značící peníze (je třeba se předem dohodnout na rozmezí výše daru). V předem daném čase se pak snaží své kartičky vyměnit s ostatními. Hodnota získaných peněz je použitelnou částkou na kostel. Své nespotřebované šeky musí po uplynutí časového limitu odevzdat vedoucímu hry. Výměnu může znesnadnit lupič, který pobíhá mezi hráči a smí požadovat vydání kartiček při transakci.

d) Vypsání veřejné soutěže – vysvětlí svůj projekt a požádej o příspěvek, který však může získat jen jedno družstvo.

Za nabyté peníze si lze koupit provázek k ohraničení stavby, čtverce na podlahu, stavební materiál, spojovací materiál atd. Stavíme na dobře dostupném a využitelném místě, aby si tam mohla děcka vlézt i potom kdykoli během tábora, třeba v poledním klidu, při večerní modlitbě apod. Kostel si děti dovybaví podle svého uvážení.

Souhrn dne: Dominik Savio

Jmenuji se Dominik Savio. Od malička jsem chtěl být knězem a pan farář mě v této touze podporoval. Když jednou přijel do svého rodiště Don Bosko, přivedli mě k němu. „Čím bys chtěl být?“ ptal se mne, ačkoli mu o mně pan farář jistě všechno řekl. „Chtěl bych být látkou na oblek, který bude nabídnut Pánu Ježíši,“ odpověděl jsem přesně to, co jsem cítil. Tak jsem se dostal do Valdoka. Spolužáci moje zaujetí pro Pána nechápali. Ale někdy jim přišlo vhod, že mě mají vyučující rádi. To třeba když do roztopených kamen uprostřed zimy naházeli sníh. Kamna zhasla a sníh se změnil v černou špínu tekoucí po celé podlaze. „Kdo to udělal?“ horlil tehdy vyučující. Věděl jsem, že za podobnou opovážlivost hrozil výtečníkům vyhazov ze

školy, a to jsem nechtěl. Když tedy na mne ukázali prstem, snesl jsem to. I trest na kolenou uprostřed třídy jsem přežil. Později jsem nechtěně způsobil starost i Donu Boskovi. Našel jsem si totiž při mši místo za oltářem. Nikdo na mne neviděl, nikdo mne nevyrušoval. Byl jsem volný pro setkání s Pánem. Jednou jsem se tak zabral do rozhovoru s Ním, že jsem přestal vnímat čas. Mše už dávno skončila, propásl jsem oběd a vedoucí oznámili Donu Boskovi, že jsem se ztratil. Prý se tehdy jen usmál a doběhl do kostela. Probral mne citlivým dotykem na rameni. „Už je po mši?“ ujistil jsem se. Ukázal mi hodinky. Byly na nich dvě po poledni. Denně jsem prosil Pána Ježíše, aby mi nedovolil udělat hřích. „Raději smrt než hřích,“ nabízel jsem mu. Cítil jsem Pánovu blízkost. Jednou v noci jsem věděl, že Don Bosko musí jít do jednoho domu na konci města. Vzbudil jsem ho a nutil tam jít. Moc nechápal, ale neodporoval mi. V tom domě umíral člověk, který nebyl mnoho let u svátostí. Donu Boskovi se podařilo zachránit jeho duši. Jednou mi Don Bosko prozradil tajemství svatosti: „Buď veselý a plň svoje studijní i náboženské povinnosti. Vše dělej z lásky k Bohu a ne proto, abys vynikl.“ Bylo mi tehdy 14 let a velmi jsem toužil po Bohu. Pak jsem najednou onemocněl. Přes moje protesty mě poslali domů, abych se zotavil. Ale Pán si mě tam našel. Odešel jsem z tohoto světa 9. března 1857. Na svátek sv. Mikuláše 6.12.1876 mi Pán dovolil, abych přišel Donu Boskovi poděkovat. Viděl ve snu můj nynější šťastný život, bylo dovoleno nám spolu promluvit. 12.6.1954 mě papež prohlásil za svatého. Patřím k nejmladším světcům a snažím se vést k Bohu především děti a mládež.

10. DEN: DO SVĚTA NA MISIE

(Don Bosko str. 215-217, 229, 243-245, 267, 273-274, 280-281, 336-343, 350-351, 381-382, Život Dona Boska 43-46)

DOBRO	PŘEKÁŽKA	DOBRA
-------	----------	-------

Don Bosko se ničím nenechal zviklat ani odradit. Jak přibývalo chlapců, přibývalo mezi nimi kněžských povolání. Šel za snovou vidinou a nechtěl se od ní nechat odradit. Roku 1854 oznámil Don Bosko, že si budou říkat po vzoru svatého Františka Saleského salesiáni. Další roky trvalo, než jeho nápad schválili v Římě. Nebyli z něho nadšení. Milovaná maminka Markéta svého syna ve všem podporovala. 25.11.1856 maminka Markéta zemřela na zápal plic. Na její místo nastoupila na 20 let obětavá maminka Michala Ruy. Také už jí bylo dost let. 56. Žádná mladice na tolik kluků. Touhou Dona Boska bylo zapojit své salesiány do misijní práce. Následek dramatického snu z r. 1872. To se tehdy polekal, když viděl rozjívěné divochy. Viděl také evropsky oblečené vojáky. Nepřinášeli víru, ale smrt. Během prvního vatikánského koncilu 1869-70 žádali afričtí a američtí biskupové o misionáře. Don Bosko žádné neměl. 11.11.1875 se ve valdockém chrámu Panny Marie Pomocnice loučila s Donem Boskem i přáteli první salesiánská misijní výprava vedená Janem Cagliem. Neměli žádné mobily ani maily, aby podávali zprávy o cestě.

Nejen Don Bosko stále na své salesiány myslel, mysleli také oni vzájemně na sebe.
 AKTIVITA: MISIJNÍ POVĚŘENÍ

Pomůcky: tabulka pro každého hráče: úkon body udělil Přijal hodnota

atd.					
tabulka		pro			vedoucí:
pověření	katechista	(do	50		bodů)
1		bod			požehnání
2	body		výuka		náboženství
3	body		čtení		evangelia
4		body			kázání
5	bodů	příprava		na	svátosti
6		bodů			křest
7	bodů	asistence		při	svatbě
10	bodů	svátost		smíření	kněz
11		bodů		mše	svatá
12		bodů			biřmování
13	bodů svátost nemocných				
biskup					
+	5		bodů		arcibiskup
+	10		bodů		kardinál
+ 15 bodů papež					

Provedení: Hraje se v rozlehlém terénu. Někteří vedoucí představují biskupskou kurii (biskup, arcibiskup, kardinál, papež), někteří domorodé šamany, kteří se cítí misionáři ohroženi, a proto chtějí překazit všechny jejich snahy a vztahy. Každý účastník = misionář má svou kartičku na zapisování pověření, tedy kartičku zisku a ztráty bodů. Na začátku hry jsou všichni misionáři katechisty (u nás přibližně s pravomocí jáhnů). Každý si od kteréhokoli církevního činitele vyzvedne jediné pověření k činnosti podle vlastního výběru: požehnání – 1 bod, výuka náboženství – 2 body, čtení evangelia – 3 body, kázání – 4 body, příprava na svátosti – 5 bodů, křest – 6 bodů, asistence při svatbě – 7 bodů. Pověření má předat konkrétnímu jinému činiteli. Pokud se mu to podaří, přijímající mu na kartičku připiše body podle své funkce. Když získá 50 bodů, stává se katechista knězem. Smí nosit dvě pověření z role katechisty najednou nebo jednu z dalších: svátost smíření – 10 bodů, mše svatá – 11 bodů, biřmování – 12 bodů, svátost nemocných – 13 bodů. Zničehonic se mohou vynořit místní šamani. Obírají misionáře o pověřovací listiny, tedy škrtačí nepřijatá pověření. Katechista i kněz si mohou vybrat pověření i činitele, kterému ho mají doručit. Na začátku hry však nevědí, kdo má jakou funkci, ani jaký zisk bodů je čeká. Při závěrečném počítání bodů se připisují ještě body za všestrannost. Kolik druhů pověření získáš, tolik bodů se ti přičte. Pověřovací listiny mohou být vytvořeny „opravdově“, ne jen jako zápis do tabulky.

Ježíš řekl: „Jděte do celého světa.“ Misionáři jeho slova naplňují. Pomůcky: podle jednotlivých stanovišť

Provedení: Družstva obcházejí jednotlivá stanoviště představující různé kontinenty. Každý na sobě musí mít vždy alespoň jednu věc misijní barvy kontinentu: při hrách o Evropě bílou, v Asii žlutou, Africe zelenou, Oceánii modrou, Americe červenou. Ideální je stanovit časovou dotaci na jeden kontinent. Po uplynutí doby se družstvo přesouvá na další kontinent. EVROPA bývá považována za kolébkou moderní vzdělanosti. a) Přísloví. Přepište následující přísloví, v nichž jsou vynechány samohlásky, do správné podoby.

–	BZ	PRC	NJS	KLČ.
–	LŽ	M	KRTK	NH.
–	KD	JNM	JM	KP,
			SM	D
				N
				PD.

– BŽ MLN ML PML, L JST.
– TK DLH S CHD S DŽBNM PR VD, Ž S CH TRHN.

- b) Spočítej peníze. Všichni mají zavázané oči a před sebou několik drobných mincí. Mají se shodnout na jejich hodnotě.
c) Hlavní města evropských států. Družstvo obdrží seznam států a hlavních i známých měst. Úkolem je přiřadit ke státům jejich hlavní města, bonusem je vědět, co proslavilo uvedená města.
d) Olympijské hry. Stačí k nim, když každý člen družstva přeskočí švihadlo 10x sounož, 8x po jedné noze, 6x po druhé, 4x pozpátku sounož, 2x po jedné pozpátku.

ASIE je největším světadílem. Má nejdelší řeky, nejvyšší hory, nejhlubší moře a v některých částech kontinentu nejvyšší hustotu obyvatel.

- a) Pěstování rýže. Z „rýžového pole“, takto pečícího plechu plného hlíny, kamínků, trávy a rýže, vybrat čínskými hůlkami v daném časovém úseku pouze zrnka rýže do misky.
b) Poznej čichem. Aromatické látky v pytlíčcích. Jejich názvy запиšte na lístek.
c) Velká čínská zeď. V daném čase postavte co nejdelší zeď – přímku ze šišek.
d) Sloní doprava. Jeden soutěžící se zavázanýma očima leze po kolenou a představuje slona. Na zádech má krabici, která nesmí spadnout. Přidrží jí další oslepení. Slona vede jediný vidící člen družstva.

AFRIKA je nejchudší, ale nejbarevnější kontinent.

- a) Safari. Obrázky zvířat trefují hráči na určitou vzdálenost kamínky. Za ulovené je považováno zvíře, na němž zůstal kamínek ležet. Odskočil-li, zvíře zásah přežilo.
b) Karavana. Družstvo se přesouvá po předem dané trase po kolenou tak, že každý další se drží předchozího za kotníky. Na zádech nesou polštářky. Spadne-li některý, získává družstvo trestné body.
c) Sahara. Naberte (odhadněte) kilo písku, vzdálenost 5metrů, čas 2 minut.
d) Sběr buráků. Mezi ostrůvky z novin (nebo nakreslené křídou na zemi) jsou rozházeny buráky, kus od nich kbelík. Hráči se smí pohybovat pouze po ostrůvcích, které nesmí nijak přesunovat. Z nich se snaží dosáhnout na buráky a hodit je do kbelíku. Sebranou úrodu mohou po skončení hry konzumovat.

AUSTRÁLIE, OCEÁNIE. Exotická Austrálie, sopky, duchové, bohové moře, ale také klokani, pštrosi, emu a paní Marie Horan z České republiky, která mnoho let pomáhala víře našich lidí tím, že vlastnoručně vyráběla misijní růžence a posílala je do svého bývalého domova. Zemřela v Austrálii r. 2006.

- a) Věnce přátelství. Každý si vyrobí věnec z kvítí na krk, případně květinový závěs.
b) Hašení požáru. Injekční stříkačkou naplněnou vodou hasíme z předem dané vzdálenosti zapálenou čajovou svíčku.
c) Návštěva klokanů. Skákání v pytli po předem určené dráze ve štafetovém stylu.
d) Australská fauna. Poskládej z rozstříhaných částí obrázky australských zvířat.

AMERIKA. Právě do její jižní části se vypravili první salesiáni. Dnes odtud, z Argentiny, pochází nejvyšší hlava Církve, papež František. Na tomto světadílu jsou, ostatně jako ve většině dalších, velké kontrasty. Severní Amerika působí jako vzor bohatého života, ještě před pár staletími se sem vypravovali hledači zlata a drahokamů. Na jihu ještě dnes existují národy, které se lehce nechávají ovládnout kmenovými kouzelníky.

- a) Hledání drahokamů. Hráči hledají poslepu ve velké láhvi od okurek mezi různými náplněmi „drahokam“. Náplní může být např.: směšenina bláta, vody a trávy, mokřý písek s kamínky, rozvařená hladká mouka (škrob) s natrhanými papírky, voda a umělohmotní

- pavouci, mokrá tráva a nalámané větvičky.
- b) Výstavba železnice. Jeden člen družstva představuje vlak, ostatní koleje s pražci. Vlak se sune po pražcích tvořených vedle sebe si lehajícími účastníky. Předem je stanovena délka trati.
- c) Sběr kávy. Dřívky od nanuků se sbírají kávová zrna rozházená v terénu a nosí na tácek.
- d) Hubovodonos. Ze „vzdálené studny“ se nasává voda brčky a přenáší v ústech po překážkové dráze „domů“ do označené sklenice.

Souhrn dne: Jan Cagliero

Jmenuji se Jan Cagliero. Na začátku listopadu přišel Don Bosko zase do svého rodného kraje. Kdekdo o něm povídal, chtěl jsem ho vidět taky. Nejjistější to bylo v kostele. Přišel jsem brzy a oblékl se do ministrantského, abych mu mohl být co nejbliž. Byl jsem neposedný, ale slova Dona Boska jsem přímo hltal. I on si mě všimnul. „Nechceš mi něco říct?“ oslovil mě po mši. „Jo, chtěl bych s vámi jít do Turína. Také chci být knězem,“ vyhrkl jsem. Pár dnů nato už jsme šli. Cesta byla dlouhá, ale já ji ušel asi tak dvakrát, protože jsem vždycky vyrazil dopředu, abych už tam byl a pak se vracel za Donem Boskem, který šel pomalu. Než jsme došli do Valdoka, znal celý můj život tam i zpět. Ve Valdoku jsem se pak dovídal já o něm. Zjistil jsem, že je velmi vtipný. Protože měl pořád mnohem víc plánů než peněz, usoudili jednou jeho nadřizení, že je vhodný pro psychiatrii. Dva úctyhodní kněží ho měli doprovodit objednaným kočárem do blázince. Jenže on to vytušil, dal pánům přednost při nastupování, přibouchl zvenku dvířka a křiknul na vozku: „A teď rychle do blázince!“ V blázinci se prý pak velice divili, že místo jednoho nahlášeného kněze mají hned dva. Od té doby si nikdo nic podobného nezkusil. To já zkoušel hodně. Hodně mírně řečeno jsem byl převelice temperamentní a živelný. Každou chvíli mi vyčítali neposlušnost. Do všeho jsem se bezhlavě vrhal. Jednoho dne jsem dostal tyfus. Nikdo nevěřil, že tuto smrtelnou nemoc mohu přežít. Všichni se se mnou chodili loučit. Přišel i Don Bosko. Zadíval se na mne a jeho tvář najednou dostala slavnostní výraz. Uviděl mne stát mezi jihoamerickými domorodci jako salesiánského kardinála – misionáře. Měl pravdu. O mnoho let později jsem do Argentiny a Patagonie vedl první salesiánskou misijní výpravu. Měla trvat pár týdnů. Protáhly se na 30 let.

11. DEN: RODINA DONA BOSKA

(Don Bosko str. 282-285, 293-294, 298-307, 319, 322, 393, 398-409)

dobro

překážka

Salesiáni se starali jen o kluky. Co holky?

Don Bosko dlouho přemýšlel, kdo by se ujal děvčat, které nikoho neměly. Shodou okolností se setkal s jistou Marií Mazzarelovou.

Mladá dívka, která nezamýšlela budování velkého díla. Měla na to vůbec schopnosti?

DB jí nabídlo svou pomoc. Jeho dílo však dostávalo širší rozměr. Mimo dílo pro dívky, které se jevilo spíš nutnou potřebou než touhou Dona Boska, chtěl vytvořit společenství, jakousi salesiánskou rodinu, do které

Než dostaly Stanovy dnešní podobu, musel je mnohokrát opravovat. Stálo ho to mnoho sil. Žil stále ve stavu přepracovanosti. Potřeboval klid, ale práce bylo stále tak mnoho...

by mohl patřit kdokoliv. Roku 1858 sepsal Stanovy.

„Nevzrušujte se, co o vás dobrého a špatného říkají druzí. Usilujte jen o to, aby s vámi byl spokojen Bůh,“ říkal svým spolupracovníkům.

V prosinci 1887 se jeho zdravotní stav prudce zhoršil.

Don Rua narychlo z Ameriky povolal Dona Cagliera. 31.1.1888 ve 4.30 Don Bosko umírá.

Jeho poslední slova jsou: „Očekávám vás všechny v nebi.“ Konec. Konec?

1.4.1934 byly Velikonoce. Don Bosko byl prohlášen za svatého.

Don Bosko má dnes mnoho následovníků po celém světě.

Don Bosko schvaloval všelijaké hry svých svěřenců. Jediné co neschvaloval, byl hřích. Jeho svěřenci byli v zábavách a hrách značně vynalézaví. Jak jste na tom vy?

Provedení: V rozlehlejších terénech jsou stanoviště opatřena výpověďmi pamětníků Dona Boska. Družstva si vyhlédnou stanoviště, přečtou výpověď a vymyslí úkol pro zbývající družstva. Sami úkol splní jako první. Vykonání musí být ověřitelné. Za splnění úkolu dostávají družstva části velkého plakátu s DB. Na posledním stanovišti plakát sestavují a lepí na podklad. Za splnění tohoto úkolu získávají družstva od vedoucích zašifrovanou zprávu, která vede ke sladkým pokladům. První, který najdou, je jejich.

Podle vyspělosti družstev a času, který aktivitě chceme věnovat, je třeba určit časovou dotaci na přípravu jednotlivých her na stanovištích i čas, za jaký mají družstva úkol vykonat.

V závěru stanovišť je zopakování postav, se kterými se účastníci již setkali. Lze je zařadit samostatně i společně s následujícími.

1. Stanoviště

Jmenuji se František Piccolo. Když mi bylo asi jedenáct, chodil jsem do školy k DB. O jedné odpolední svačině jsem měl veliký hlad. Jenže takových jako já tam bylo hodně a koše s chlebem jen čtyři. Bylo mi jasné, že na přidání nebudou. Přesto jsem první krajíc strčil do kapsy a postavil se do řady podruhé. V závětrí jsem pak spěšně oba krajíce snědl. „Ale vždyť jsem vlastně kradl!“ uvědomil jsem si vzápětí, „nebudu moci jít zítra k přijímání! Musím ke zpovědi.“ Uzavřel jsem si pro sebe. Potají jsem se vytratil ven a utíkal co nejrychleji do městského chrámu. Měl jsem velké štěstí. Nejzastřenější zpovědnice v chrámu byla v provozu. Kněz tam právě nikoho neměl. S ostychem jsem přiklekl. „Přišel jsem se vyznat sem, protože jsem se styděl jít vyzpovídat Donu Boskovi,“ začal jsem. „Klidně povídej, Don Bosko se to nikdy nedoví,“ ozvalo se ze zpovědnice a já s hrůzou poznal hlas Dona Boska. Jenže tentokrát už utéct nešlo. Všechno jsem Donu Boskovi pověděl. I to, že jsem vlastně nechtěl krást, jen jsem měl veliký hlad. Don Bosko se nezlobil. Připomněl mi, že upřímnost je mnohem cennější než hraná nevinnost. A až prý příště budu mít hlad, mám přijít přímo za ním.

2. Stanoviště

Jmenuji se Filip Rinaldi. Bylo mi pět, když k nám domů přišel na návštěvu Don Bosko. V deseti jsem ho uviděl znovu. Tehdy mě tatínek dal studovat do malého semináře v Mirabello, který Don Bosko otevřel. Byl jsem poprvé z domu a nebylo to jednoduché. Nesnadné učivo, nesnadné vztahy s jedním asistentem, do toho zdravotní problémy. Měl jsem toho najednou dost a seminář opustil. Když se to Don Bosko dověděl, napsal mi dopis, ale k návratu mě nepřemluvil. Bylo mi osmnáct, když mě Dona Bosko přišel pozvat osobně. „NE,“ odmítl jsem ho příkře a pro jistotu se vydal svým životem na opačnou stranu: přestal jsem se modlit, nedbal jsem maminčiných proseb ani domluv pana faráře, abych chodil častěji do kostela. Měl jsem své kamarády a ti mně stačili. Ve dvaceti přišli rodiče jedné velmi hodné dívky, abych si ji vzal za manželku. Tehdy to tak bývalo, že rodiče domlouvali svatbu svých dětí. Jenže zároveň přijel z Turína Don Bosko. Byl rozhodnut mě odvézt s sebou. Já si vzal čas na rozmyšlenou. V jednadvaceti jsem opět zasedl do školních lavic, abych se doučil všemu, co jsem zameškal. O tři roky později jsem se stal salesiánem, o další dva roky později jsem jako kněz slavil svou první primiční mši svatou. Dnes vím, že si mě Don Bosko vychoval jako svého třetího nástupce. Staříčkový Don Francesia o mně dokonce řekl: „Má všechno jako Don Bosko. Jen hlas má jiný.“ Nevím, zda je to tak. Ale snažil jsem se poctivě.

3. Stanoviště

Jmenuji se Alois Orione, ale můžete mi říkat Lojzík. Můj tatínek byl dlaždičem. Celé dny jsme spolu klečeli na zemi a posazovali kostku ke kostce. Byla to těžká práce. Tatínek si toho byl vědom a dovolil mi stát se bratrem v jednom klášteře. Ale onemocněl jsem a bratři mě poslali domů. Zkusil jsem to u salesiánů ve Valdoku. Bylo mi čtrnáct, když jsem se ocitl v blízkosti Dona Boska. S údivem a posvátnou úctou jsem pozoroval toho starého muže, kolem něhož se kupily desítky chlapců sotva se někde objevil. Přejal jsem jejich důvěru v něj a přál jsem si jít k němu ke zpovědi. Jenže Don Bosko už byl tehdy dost nemocný a zpovídal jen některé salesiány. Přesto se mi podařilo získat povolení. Připravoval jsem se pečlivě. O Donu Boskovi se říkalo, že vidí do srdcí svých chlapců. Když jsem pročítal všechny přípravy ke zpovědi, bál jsem se, abych na něco nezapomněl. S jistotou jsem věděl jen jediné: nikoho jsem nezabil. O všem ostatním jsem pochyboval. Abych měl jistotu, raději jsem opsal několik zpovědních zrcadel, tak jak byla. K Donu Boskovi jsem se dostavil v určený čas se třemi hustě popsánymi sešity hříchů. Podíval se na mne a usmál se: „Podej mi své hříchy.“ Don Bosko jej zval, potěžkal a roztrhal. Další dva sešity čekal stejný osud. „Nyní jsi vyznal svoje hříchy,“ usmál se na mě. Ten úsměv jsem nikdy nezapomněl a dal bych za něj svůj život.

4. Stanoviště

Jmenuji se Marie Mozzarelová. Dona Boska jsem znala z vyprávění svých známých. Jako dívku mě ale zase až tak nezaujal. Vždyť se věnoval opuštěným hochům. Co by pro mě mohl udělat? Roku 1860 vypukl u nás v Mornese nakažlivý a smrtelný tyfus. Onemocněla i rodina mého strýce. Nebyl, kdo by se o ně postaral, každý se bál přenosu nemoci. Na výzvu pana faráře jsem si dodala odvahy a přihlásila se. Tatínek se s mým rozhodnutím smířoval velmi těžce. Nakonec však souhlasil. Péče o nemocné pro mne znamenala mnoho dnů bez spánku a odpočinku. Když se všichni zotavili, zaútočila nemoc na mne. „Jestli se uzdravím, stanu se švadlenou a budu učit šít mladá děvčata,“ předsevzala jsem si. Asi to tak Bůh chtěl. S kamarádkou Petronilou jsme postupně vybavili dílnu pro deset děvčat. Jednoho dne k nám přišla osiřelá děvčátka. Bylo jim šest a osm let. Zařídily jsme jim přespávání, přes den s námi byla v dílně. Brzy přišly další. Začaly jsme si říkat Dcery Panny Marie Pomocnice. Tehdy jsem se blíže seznámila s Donem Boskem. Pomáhal mi svými zkušenostmi i vizemi. Postupně jsme se stali společenstvím s vlastními stanovami. V lednu 1872 si mě 27 dívek zvolilo za

představenou. Don Bosko nad námi vždy držel ochrannou ruku. Kam přicházeli salesiáni, brzy byly pozvány i naše sestry. Snad i proto se nám brzy začalo říkat salesiánky. Spolu s Donem Boskem jsme přišly i k domorodým děvčatům do Argentiny a Patagonie. Dnes se ke Kongregaci Sester PM Pomocnice hlásí asi 15 000 žen v 93 zemích celého světa. Moje nástupkyně, sestry salesiánky se věnují dívkám v oratořích, školkách a školách, pracujeme v misijních nemocnicích a všude, kde je potřeba pracovat s děvčaty, která nikoho nemají.

5. Stanoviště

Jmenuji se Ignác Stuchlý a stal jsem se prvním českým salesiánem. Přestože jsem pocházel z moravské zemědělské usedlosti a miloval zvířata i práci na poli, rozhodl jsem se pro dráhu kněze. Božím řízením jsem se jím stal pod vedením Dona Ruy v Turíně. Dona Boska jsem již nezastihl. Myslel jsem, že půjdu do misí, ale představení mi řekli: „Tvé místo je sice misijní, ale půjdeš do Jugoslávie.“ Poslechl jsem. Dvacet let mého života bylo dáno. Z Čech zaznívaly prosby o rozšíření díla Dona Boska do našich zemí. V roce 1927 jsem otevřel první salesiánský dům ve Fryštáku u Zlína. Slouží dodnes. Podobné domy můžete najít v Ostravě, Havířově, Zlíně, Brně – Líšni a Žabovřeskách, Pardubicích, Plzni, Českých Budějovicích, Teplících, Rumburku a Praze – Kobylisích. Dílo pro Dona Boska mě úplně pohltilo. Mí známí mi začali důvěrně říkat Staříček Stuchlý. 17. ledna 1953 mě Pán povolal k sobě. Mé tělo odpočívá na hřbitově ve Fryštáku.

6. Stanoviště

Jmenuji se Jan Med. Narodil jsem se uprostřed 1. světové války. Doma nás bylo celkem osm dětí.

Odmala jsem byl ministrantem, což ovšem neznamená, že jsem byl svatoušek. Spolu s bratrem, pozdějším knězem, jsme dělali mnoho lumpáren. Jednou nás nechali rodiče doma pod dohledem sousedky, německé vdovy a její stejně tlusté dcery. Hned jsme začali spřádat dobrodružné plány. Vyrázili jsme na zakázaný kuřácký dýchánek s levnými cigaretami. Zavřeli jsme okna a zamkli dveře, aby nás nikdo nepřistihl. Jenže vdova s dcerou ucítily kouř. Zakleply na dveře, když jsme byli v nejlepším. Rychle jsme vyhodili cigarety z okna a vyháněli kabáty kouř ven. Otevřeli jsme, až když byl vzduch čistý a stáli jakoby nic. Obě čenichaly jako policejní psi. My, budoucí kněží, jsme se uchýlili k výmluvě: „Kouř je z ulice!“ Nevěřily, ale ohlásit náš čin bez důkazů si netroufily. Dodnes mám z té příhody jakousi nepatřičnou radost a uspokojení.

Vždycky jsem rád četl dobrodružné knihy. Snil jsem pak o životě v dalekých zemích. Nikdy jsem o tom nikomu neřekl. Byli jsme chudí a nebylo pravděpodobné, že bych se někam podíval. Ve třinácti letech jsem seděl vedle matky a snil. Najednou se zeptala: „Jeníku, čím chceš být, až vyrosteš? Nemohl bys být knězem?“ „Ne, knězem ne!“ vyhrkl jsem. „Tak čím chceš být?“ „Misionářem,“ odpověděl jsem zasněně. Můj starší bratr byl v té době u salesiánů ve Fryštáku. Dali mě za ním. Už si tam vybudoval jméno, zatímco mně se nedařilo. Když mi jednou nešlo jako ministrantovi zapálit dřevěné uhlíky do kadidelnice, vysypal jsem je do papírové krabice a vzal místo nich jiné. Když jsem pak odešel, kaple vzplála. Později mě poslali vyčistit okna. Rozbil jsem to největší. Stejně to dopadlo i s leštěním svícňů. Leštil jsem tak razantně, že ten nejsvátečnější byl najednou na dva kusy. Prostě na mnohých místech mě provázela smůla. Bůh se mnou však měl svůj plán. Podal jsem si přihlášku do Itálie na přípravu do misí a mimo očekávání jsem byl přijat. Původně jsem myslel, že pojedou do Číny, ale byl jsem přidělen do Indie. Vylodili jsme se zde 22.11.1935. Všechno bylo jiné. Lidé,

oblečení a hlavně jídlo. Pro mne byl první úkol dostudovat, co jsem ve vlasti nestihl. V cizím jazyce to bylo velmi obtížné. Přesto jsem se v roce 1943 stal knězem. A nejen to. Byl jsem ustanoven, abych se stal vedoucím místní pokusné komunity. Protestoval jsem. To nezvládnou. Nevím, jak to mám dělat! Nadřízený mi napsal program: „ZBOŽNOST, PRÁCE, RODINNÝ DUCH. Toto dělej a všechno bude v pořádku!“ S tímto heslem jsme překonávali všechny překážky. Stejně nečekaně jsem se po letech stal provinciálem, představeným indických salesiánů. Ani tentokrát jsem se na svou funkci necítil. Ale můj nadřízený řekl: „Jsem tady, abych vás informoval, ne s vámi o tom diskutoval.“ Tak jsem funkci přijal. Pod naši provincii patřila celá jižní Indie. Téměř jsem srostl se starým skútrem, na němž jsem to území objížděl. Zřizovali jsme farmy a zásobovali obyvatele výpěstky, aby je mohli prodávat dál a získávat peníze k chudému živobytí. Jinde jsme zřídili po vzoru Dona Boska školy nebo učňovská střediska, měli jsme noviciát pro budoucí salesiány, centrum pro salesiánské bratry i domov pro chudé děti.

Do rodné Jihlavy jsem se podíval po 35 letech odloučení v roce 1970. Poprvé a naposled. Po návratu do Indie jsem se stal tím, po čem jsem vlastně toužil od začátku: obyčejným misionářem. Chodil jsem po horách, učil, připravoval zpěvníky. Jednou jsme byli posláni ke skupině, která si přála přijmout křesťanství. Žila vysoko v horách. Neuměli jsme tamní jazyk, neboť každá vesnice má svůj. Když se shromáždilo asi 400 osob, začal jsem učit. Co jsem řekl anglicky, katecheta přeložil do jazyka tenyidie a místní vůdce do jejich mateřštiny. Zda se vesničané dověděli opravdu to, co jsem řekl, jsem mohl jen matně tušit. Jejich odpovědi na mé otázky tomu však moc nenasvědčovaly. Nejhorší pro mne bylo zpovídání. Vypadalo asi takto: Přijde stará paní ke zpovědi, řekne své hříchy, z nichž jedinému nerozumím. Povím jí pár slov v jazyce, kterému nerozumí zase ona. Nakonec jí dám rozhřešení a ona odchází šťastná. Ve zpovědi jde hlavně o dobrou vůli a lítost nad hříchy.

Velmi jsem miloval všechny ty lidičky, ke kterým jsem byl kdy poslán. Náplní mého života bylo pomáhat chudým dětem všude kolem a dát jim slušné vzdělání. Můj život se mi jeví jako sen, který se naplnil 25. Ledna 2011. Mnozí Indové mě považují za svatého muže, protože jsem nezištně pomáhal mnoha lidem z různých kmenů, kultur a náboženství, ale já se na to necítím. To přece dělá kdekdo.

7. Stanoviště

Říkají mně bratr Filip. Jako mladý jsem se rozhodl opustit rodné Španělsko a hledat dobrodružství. Protože jsem neměl peníze, tajně jsem jako černý pasažér nastoupil na loď do Austrálie. Když mě posádka objevila, při první příležitosti mě vysadili. Ocitl jsem se sám, opuštěný na cizí ulici. Našel jsem si práci, později se seznámil se salesiány a stal se jedním z nich. Ale nežili podle mne dost dobrodružně. Když jsem uslyšel, že v Indii potřebují lidi, vydal jsem se tam. Usídlil jsem se mezi velmi milými lidmi v ubohé, horké misii v primitivní chatrči. Krysy byly všude kolem, ohryzávající všechny mé věci. Jednou jsem se je snažil vypudit modlitbami, a věřte nebo ne, opustily chatrč a nikdy se nevrátily. Prostředky jsem získával tak, že jsem psal dobrodincům na kousky došlých obálek. Jednou jsem obdržel od kohosi štědrý šek. Nevěděl jsem, kam ho uschovat, tak jsem jej přišpendlil na zeď. Sestra, která přišla uklidit mou chatrč, myslela, že jde o cár papíru a spálila jej s ostatním smetím. Nejvíc mě milovali zdejší chlapi. Můj dlouhý bílý vous jim připomínal Santa Klause. Když jsem šel kolem hřiště, tucty malých dětí se ke mně hrnuly. Vždycky jsem pro ně vystrachal nějaký kousek chleba. Po čase jsem byl přeložen do jedné školy, jak jsem si dlouho přál. Zde můj život skončil. Mé tělo však bylo potřeba pohřbít. Úřady poslali zprávu mým spolubratřím. Byl nejteplejší měsíc v roce a bylo třeba jednat rychle. To však nevíte, co tento

pojmem v Indii znamená. Bratři poslali dva, aby zařídili převoz těla a netrpělivě je očekávali doma. Vyslaní bratři se rozhodli neshánět potřebná povolení, a tak více než tisíc kilometrů vezli v příšerném horku na džípu mou rozkládající se mrtvolu. Dorazili za hluboké noci, a protože tělo bylo již ve strašném stavu, rozhodli se zahájit okamžitě pohřební obřady. Kolem půlnoci jsem tak byl uložen k poslednímu odpočinku na hřbitově v Tirupatturu, kde ležím doposud. Měl jsem rád dobrodružné cesty a moje poslední cesta – do vlastního hrobu – nebyla o nic méně dobrodružná, než ty moje předchozí.

8. Stanoviště – opakovací

Říkají mi Matka Markéta. Jsem maminkou toho, jemuž říkáte Don Bosko. Můj Jeník byl chlapcem jako každý jiný. Vznětlivý, ale od malička s otevřeným srdcem pro druhé i pro Boha. Když mi tehdy rozpačitě vykládal svůj sen, věřila jsem mu. Co kdyby se jednou měl stát knězem? Že je zbožný, jsem viděla, k pracovitosti a vytrvalosti jsem vedla všechny tři své hochy. Jedno z nejhorsích období pro mne bylo, když mi zemřel manžel. Pracoval tehdy na poli, přišel celý zpocený a unavený. Než si stihl odpočinout, přišel soused, že potřebuje s něčím pomoci. Muž ochotně šel, i když se venku mezitím velmi ochladilo. Nachladil se a zemřel na zápal plic. Zůstala jsem s tříletým Jeníkem, pětiletým Josífkem a po manželovi zděděným Antonínem, který měl deset. V domě žila ještě stará manželova maminka. Po smrti mého muže nastala zlá doba. V celé zemi byl hlad. Nedalo se nikde sehnat žádné jídlo. Po dlouhém otálení jsem se odhodlala ke kroku, který mnozí nazvali velmi nerozumným: zabila jsem tele, které bylo jediným rodinným bohatstvím a později mohlo uživit rodinu a přinést jí velký zisk z prodaného mléka, másla a sýra. Jenže já potřebovala především nasytit hladové děti. Věřila jsem, že Bůh nám později nějak pomůže. Pomohl. Tehdy i později. Svou pevnou víru jsem vštěpovala i dětem. Bůh tě vždy vidí, vidí i tvé myšlenky, říkávala jsem jim. Velmi mě trápil vztah Jeníka a Antonína. Oba to mysleli dobře ze svého úhlu, ale dohromady to nešlo. Nakonec jsem odevzdala Antonínovi jeho dědictví po otci a odstěhovala se do pronájmu. Jan se musel protloukat z velké části sám. Když se oženil Josef, vzal si mě k sobě. Myslela jsem, že u něho dožiji, ale Bůh to zařídil jinak. Moji milovanou rodinu rozmnožil o všechny chlapce mého nejmladšího. Salesiánští kluci z ulice se stali mými dětmi. Můj život byl to nejlepší, co jsem mohla od Boha získat. A pak Jeník, můj synáček.

Úkol: Matka Markéta znala svého syna nejlépe. Jak ho znáte vy? Zopakujte si životopis Dona Boska formou testu.

Provedení: Napište správné odpovědi značkou, např. 1a, 2b... a vezměte na další stanoviště k posouzení.

- Datum narození Dona Boska

31. 1.1815

32. 8.1815

33. 2.1805

- Jména bratrů Dona Boska

1. Josef a Václav

2. Alois a Antonín

3. Antonín a Josef

- Která rodina se ho ujala po odchodu z domova?

1. Moulínovi
2. Mogulovi
3. Mogliovi

- Jaké zaměstnání Don Bosko nedělal?

1. Kovář
2. Zubař
3. Kuchař

- Kde byla oratoř získaná od pana Pinardiho?

1. Ve Valdoku
2. V Turíně
3. Ve Valmoku

- Kolik let měl Don Bosko, když se stal knězem?

1. 22
2. 26
3. 29

- Který svatý byl vzorem Bonu Boskovi?

1. František Xaverský
2. František z Assisi
3. František Saleský

- Jméno následovníka Dona Bosko zní

1. Bartolomeo Gareli
2. Don Calosso
3. Don Rua

9. Stanoviště – opakovací

Jsem bezvýznamný kluk z ulice. Dona Boska, tehdy ještě Jeníka od sousedů, jsme obdivovali. Na tržištích se rychle naučil od kejklířů nějaké kousky a pak nás s nimi bavil. Uměl například jako zabít slepici a pak ji oživit, zvládl rozmnožit barevné kuličky nebo spolkl peníz a pak ho vytáhl někomu jinému z ucha. Chodil po provaze, tancoval, metal přemety, běhal po rukách a ve svých jedenácti letech zvládal mnoho z toho, co předváděli potulní dospělí komedianti. Uměl zajímavě vyprávět a bavit nás kluky z celé vesnice. Ani nám nevadilo, že vstupenkou na takové nedělní odpolední vystoupení byla společná modlitba a zopakování ranního kázání. Rádi jsme za ním chodili a brali ho jako svého náčelníka. Když jsem pak viděl Jeníka ve škole, musel jsem se smát. Tak velký a silný mezi malými. Ani učení mu zprvu moc nešlo. Jenže Jeník byl velmi snaživý a brzy všechny nejen dohnal, ale daleko předešel.

Úkol: Don Bosko bavil kluky všelijakými kousky. Pomocnicí mu byla především jeho vynikající paměť. Procvičte si tu svoji. Zapamatujte si a podle vzoru poskládejte fixy.

Provedení: Vedoucí ukáže všem na dvacet vteřin různé barvy fixů poskládané do řady. Pak je zakryje. Družstvo má ve stejném pořadí barev poskládat jinou sadu fixů.

10. Stanoviště – opakovací

Jsem Dorota Mogliová. Když k nám malý Jeník přišel hledat práci, protože ho bratr Antonín neustále bil, bylo mu jedenáct, mně 25. Nepotřebovali jsme žádného čeledína, ale manželovi se zželelo prostydlého chlapce, byl totiž únor, a na zkoušku ho vzal. Jeho základní povinností bylo starat se o chlév. Spolu s čeledínem musel každé ráno vyměnit všechny hnůj za čerstvou slámu, vyhřebelcovat, nakrmit a napojit všechna zvířata, podojit krávy. Pak chodíval pást. Bylo nám záhadou, na co potřebuje každou neděli brzy ráno volno. Jednou jsem se za ním tajně vypravila. Běžel na mši a ke svatému přijímání do kostela ve vedlejší vesnici. Spěchal, aby byl do společné snídaň zpět. Byl to hodný hoch. Naše děvčata, stejně stará jako on, si ho velmi oblíbila. Když Jeníkův strýc Michal domluvil, že chlapec skončí službu a půjde do školy, mrzelo nás to, ale na druhé straně jsme mu to ze srdce přáli. My i sousedé jsme dlouho vzpomínali na pozdní večery, kdy chlapi ve chlévě opravovali nářadí, ženy šily nebo drhli peří a Jeník Boskův předčítal ze životů svatých. Nikdo netušil, že jednou bude patřit mezi ně.

Úkol: Chlapec Jeník Bosko se staral o dobytek. Musel ho velmi dobře znát. Vypište patnáct druhů domácích hospodářských zvířat a záznam vezměte na další stanoviště k překontrolování.

11. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Michal Rua. Bylo mi osm let, když mi umřel tatínek. Nebyla to první smrt v mojí blízkosti. Před tatínkem jsem ztratil už čtyři bratry. Maminka mne nerada někam pouštěla. Bála se o mne. Ale jakýsi kamarád mě vzal se sebou na louku ke mlýnům. Když jsme tam došli, zahlédl jsem v chumlu kluků nějakého kněze. Právě něco rozdával. Můj průvodce přidal do kroku a po chvíli se už tlačil mezi ostatními. Spíš ze zvědavosti jsem pospíšil za ním. Ale netlačil jsem se. Obdarovaní kluci postupně odcházeli, až jsem stál před tím neznámým knězem sám. Natáhl ke mně ruku. Byla prázdná. Medailky Panny Marie, které doposud rozdával, došly. Usmál se na mě: „Michálku, tady máš, ber,“ řekl mi a naznačil mi, že se se mnou dělí o svou levou ruku. Nechápal jsem. „Michálku, my dva se budeme o všechno dělit napolovic. Souhlasíš?“ Jeho hlas zněl mile, tvář vyzařovala naprostou upřímnost. Zmateně jsem kývnul. Co tehdy Don Bosko zahlédl v mé budoucnosti, netuším. Že však viděl správně, nemohu pochybovat. Stal jsem se jeho věrným stínem. Byl jsem svědkem konců mnoha oratoří a začátků dalších. Viděl jsem neúnavnost dobrého kněze a toužil ho jednou následovat. Tehdy jsem netušil, že Bůh se mnou počítal na Don Boskovo místo doopravdy. Příčiněním Dona Boska jsem se nejen stal knězem, ale po jeho smrti jsem převzal i jeho dílo jako jeho nástupce a hlava salesiánské kongregace.

Úkol: Když na Michálka přišla řada, měl Don Bosko prázdné ruce. Poznáte, která ruka něco skrývá?

Provedení: Vedoucí si dá ruce za záda. Do jedné schová drobný předmět. Uhodnou děti, která ruka něco skrývá a která je prázdná? Mají na to tři pokusy.

12. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Bartolomeo Gareli. V době života Dona Boska se v městě Turíně v jakoukoli denní či noční dobu toulaly houfy dětí a mládeže. Skoro nikdo z nich neuměl číst a psát. 8-12 leté děti přicházely do města za tvrdou prací. Mnohdy ani tu však nenalezly. Nikdo se o nás nestaral. Spali jsme, kde se dalo, ti šťastnější třeba pod mostem. Drsný život nás učil drsně žít. Pro sprosté slovo se nešlo daleko, stejně jako pro ránu pěstí. Násilí a výtržnosti patřily k běžným projevům. Bylo mi 16, když jsem jednoho zimního dne vběhl do zákristie kostela, abych se zahřál. Nějaký kněz se tam zrovna oblékal ke mši. „Půjdeš ministrovat,“ nařídil mi kousek od něj stojící kostelník. Když jsem mu řekl, že to neumím, chtěl mě začít bít. Raději jsem se dal na útek. Ale ten kněz mě zavolal zpět. „Umíš pískat?“ zeptal se nečekaně. To jsem uměl. „Tak přijď v neděli a vezmi s sebou kamarády.“ Jeho hlas zněl tak přátelsky, že jsem neodolal. Trošku mi připomínal zemřelé rodiče, i když byl o mnoho mladší než oni. Představil se jako Don Bosko. Tu první neděli nás za ním přišlo sedm. Stal se naším otcem. Učil nás číst, psát a zpívat, modlil se s námi, povídal o Bohu, sháněl jídlo a oblečení. Vyjednával nám lepší podmínky v práci a chodil nás tam navštěvovat. Do roka nás kolem něho bylo na 80, za dalších 8 let již 600.

Úkol: Jednou z prvních věcí, které Don Bosko kluky učil, bylo znamení kříže. Tehdy v latině. Naučte se latinsky doprovázet znamení kříže. Zní: IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI. AMEN.

Provedení: Znamení doprovázené slovy se naučí všichni účastníci tak dobře, aby ho mohli bezchybně předvést na jakémkoli dalším stanovišti.

13. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Kortéz. Trochu se stydím tady tak s vámi mluvit. Dona Boska jsem poznal, když jsem byl v turínském vězení. Jako mnoho jiných kluků jsem se tam dostal za všelijaké krádeže. Don Bosko za námi chodíval, nosíval ovoce na přilepšenou, povídal si s námi, zval nás po propuštění do oratoře. Chodili tam za ním hlavně kluci, kteří nikoho neměli. Já si umínil, že se vrátím domů ke své rodině. Jenže doma se za mě, propuštěného vězně, všichni styděli. Nenašel jsem žádné zastání ani zaměstnání. Jakmile se dověděli, že jsem byl ve vězení, všude přede mnou zamykali dveře. Abych se uživil, stal se ze mě lupič. Jednou večer jsem jako už mnohokrát číhal v lese na osamělého chodce. Netrvalo dlouho a v zákrytu cesty se objevil nějaký kněz. Kněz – nekněz, hlad mně velel zaútočit. „Peníze nebo život!“ vyskočil jsem z křoví. Muž, kterého jsem zastavil, se očividně lekl. Vzápětí však nasadil úplně jiný výraz: „Kortézi, je to možné, že bys mě chtěl zabít?“ Zahanbeně jsem hleděl do dobráckých očí Dona Boska. I přes pokračující šero jsem zahlédl unavený a bledý obličej nemocného vyčerpaného muže. Už jsem neměl potřebu požadovat peníze. Přidal jsem se k němu a než jsme došli k prvním domkům, měl jsem za sebou svoji první celoživotní zpověď. Noc jsem strávil v domě jeho bratra, kde mě představil jako dlouholetého přítele. Ve stejném duchu ráno po mši svatě napsal i doporučující list jednomu zaměstnavateli v Turíně. Můj život dostal jeho přičiněním nový směr. Nestal jsem se sice jeho žákem, ale navždy jsem zpozvdálí sledoval jeho další život. Víím, že brzy po našem setkání odešel zpět do turínského Valdoka a ne sám. Spolu s ním šla jeho maminka Markéta, tehdy 58 letá žena, aby navždy spojila svůj život s jeho kluky. Stala se nepostradatelnou součástí oratoře. Byla to ona, kdo ve své kuchyni na slamníku u kamen ubytovala prvního sirotka, který u nich zaklepal. Za pár měsíců už jich u Dona Boska bydlelo sedm, o pár let později víc než stovka.

Úkol: Být lupičem znamenalo mít postřeh. Dobrý postřeh však měl i Don Bosko, když na Kortéze zareagoval. Chyťte si pamlsek.

Provedení: Na konci provázku má vedoucí přivázaný bonbon a pohybuje jím po rovné ploše. Družstvo má pět pokusů, aby zachytilo bonbon přiklopením hrníčku.

14. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Comollo. Alois Comollo. Jeníkovu vynikající paměť jsme všichni obdivovali. Stihl se nejen doučit roky výuky, kdy do školy nemohl chodit a svoje spolužáky předechnat, ale dokázal pro ně vymýšlet i zajímavé programy, jen aby je vzdálil od příležitostí ke hříchu a přitáhl k Bohu. Později vytvořil skupinu hochů, ve které se společně modlili a přemýšleli nad otázkami víry. Říkali si Veselá společnost. Shodli se na jednoduchých pravidlech: Nedělat nic, za co by se křesťan musel stydět, dobře plnit školní i náboženské povinnosti, být veselí. Tehdy se utvrdil v touze stát knězem.

Měl jsem tu čest být několik let jeho nejlepším kamarádem. Vlastně se o to zasloužil on. Nebyl jsem zrovna premiant a o přestávkách jsem se hodně učil. Tím jsem ovšem lezl na nervy některým spolužákům. Když mi jeden z nich dal jen tak dvě facky, Jan se na něj vrhnul. Bylo od něj velmi hezké, že se mě zastal, ale Bůh mu přece nedal sílu k mlácení druhých. Po této příhodě se z nás stali kamarádi na život a na smrt. Proseděli jsme dlouhé hodiny v rozhovorech o Bohu i nebi. Jednou jsme si dali velký slib: „Když to Bůh dovolí, ať ten, kdo dříve zemře, přijde říct, jestli je v nebi.“ Nebyl jsem nikdy žádný silák, a když jsem se ještě zapojil do ošetřování nemocných cholerou, můj zdravotní stav se ještě zhoršil. Cítil jsem, jak mi ubývá sil. Jeden den byl pro můj pozemský život poslední. Opustil jsem jej ve svých 22 letech, zatímco mě můj nejlepší přítel Jan držel za ruku. Druhou noc mi Bůh dovolil splnit slib. Předě mnou se prudce rozletěly dveře ložnice, ve které spalo tehdy asi 20 chlapců. „Bosko, spasil jsem se!“ směl jsem dosvědčit. Bohužel Jana tato má slova málem stála život. Netušil jsem, jak nebezpečné je setkání pozemského s nadpozemským.

Úkol: Při studiích si Don Bosko musel vydělávat na knihy, stravu i ubytování. Tak se naučil třeba práci stolaře, krejčího, číšníka či knihaře. Na místě přišijte každý jeden knoflík, zašroubujte každý jeden šroubek a přineste na další stanoviště.

15. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Jan Cagliero. Na začátku listopadu přišel Don Bosko zase k nám, do svého rodného kraje. Kdekdo o něm povídal, chtěl jsem ho vidět taky. Nejjistější to bylo v kostele. Přišel jsem brzy a oblékl se do ministrantského, abych mu mohl být co nejbliž. Byl jsem neposedný, ale slova Dona Boska jsem přímo hltal. I on si mě všimnul. „Nechceš mi něco říct?“ oslovil mě po mši. „Jo, chtěl bych s vámi jít do Turína. Také chci být knězem,“ vyhrkl jsem. Pár dnů nato už jsme šli. Cesta byla dlouhá, ale já ji ušel asi tak dvakrát, protože jsem vždycky vyrazil dopředu, abych už tam byl a pak se vracel za Donem Boskem, který šel pomalu. Než jsme došli do Valdoka, znal celý můj život tam i zpět. Ve Valdoku jsem se pak dovídal já o něm. Zjistil jsem, že je velmi vtipný. Protože měl pořád mnohem víc plánů než peněz, usoudili jednou jeho nadřízení, že je vhodný pro léčbu na psychiatrii. Dva úctyhodní kněží ho měli doprovodit objednaným kočárem do blázince. Jenže on to vytušil, dal pánům přednost při nastupování, přibouchl zvenku dvířka a křiknul na vozku: „A teď rychle do blázince!“ V blázinci se prý pak velice divili, že místo jednoho nahlášeného kněze mají hned dva. Od té doby si nikdo nic podobného nedovolil. To já si dovoloval hodně. Hodně je mírně

řečeno. Byl jsem převelice temperamentní a živelný. Každou chvíli mi vyčítali neposlušnost. Do všeho jsem se bezhlavě vrhal. Jednoho dne jsem dostal tyfus. Nikdo nevěřil, že tuto smrtelnou nemoc mohu přežít. Všichni se se mnou chodili loučit. Přišel i Don Bosko. Zadíval se na mne a jeho tvář najednou dostala slavnostní výraz. Uviděl mne stát mezi jihoamerickými domorodci jako salesiánského kardinála – misionáře. Měl pravdu. O mnoho let později jsem do Argentiny a Patagonie vedl první salesiánskou misijní výpravu. Měla trvat pár týdnů. Protáhly se na 30 let. Salesiáni v českých zemích mají v současnosti program nazvaný mým jménem. V tomto programu připravují mladé nadšence pro dobrovolnickou práci v misiích. Držím nad nimi svou ochrannou ruku a žehnám jim.

Úkol: Na misie může jet jen člověk zdatný na těle i na duchu. Vyzkoušejte si svoji tělesnou zdatnost každý dvaceti skoky přes švihadlo sounož, pak po jedné noze, pozpátku.

16. Stanoviště – opakovací

Jmenuji se Dominik Savio. Odmalička jsem chtěl být knězem a pan farář mě v této touze podporoval. Když jednou přijel do svého rodiště Don Bosko, přivedli mě k němu. „Čím bys chtěl být?“ ptal se mne, ačkoli mu o mně pan farář jistě všechno řekl. „Chtěl bych být látkou na oblek, který bude nabídnut Pánu Ježíši,“ odpověděl jsem přesně to, co jsem cítil. Tak jsem se dostal do Valdoka. Spolužáci moje zaujetí pro Pána nechápali. Ale někdy jim přišlo vhod, že mě mají vyučující rádi. To třeba když do roztopených kamen uprostřed zimy naházeli sněh. Kamna zhasla a sněh se změnil v černou špínu tekoucí po celé podlaze. „Kdo to udělal?“ horlil tehdy vyučující. Věděl jsem, že za podobnou opovázlivost hrozil výtečníkům vyhazov ze školy, a to jsem nechtěl. Když tedy na mne ukázali prstem, snesl jsem to. I trest na kolenou uprostřed třídy jsem přežil. Později jsem nechtěně způsobil starost i Donu Boskovi. Našel jsem si totiž při mši místo za oltářem. Nikdo na mne neviděl, nikdo mne nevyrušoval. Byl jsem volný pro setkání s Pánem. Jednou jsem se tak zabral do rozhovoru s Ním, že jsem přestal vnímat čas. Mše už dávno skončila, propásl jsem oběd a vedoucí oznámili Donu Boskovi, že jsem se ztratil. Prý se tehdy jen usmál a doběhl do kostela. Probral mne citlivým dotykem na rameni. „Už je po mši?“ ujistil jsem se. Ukázal mi hodinky. Byly na nich dvě poledni. Denně jsem prosil Pána Ježíše, aby mi nedovolil udělat hřích. „Raději smrt než hřích,“ nabízel jsem mu. Cítil jsem Pánovu blízkost. Jednou v noci jsem věděl, že Don Bosko musí jít do jednoho domu na konci města. Vzbudil jsem ho a nutil tam jít. Moc nechápal, ale neodporoval mi. V tom domě umíral člověk, který nebyl mnoho let u svátostí. Donu Boskovi se podařilo zachránit jeho duši. Jednou mi Don Bosko prozradil tajemství svatosti: „Buď veselý a plň svoje studijní i náboženské povinnosti. Vše dělej z lásky k Bohu a ne proto, abys vynikl.“ Bylo mi tehdy 14 let a velmi jsem toužil po Bohu. Pak jsem najednou onemocněl. Přes moje protesty mě poslali domů, abych se zotavil. Ale Pán si mě tam našel. Odešel jsem z tohoto světa 9. března 1857. Na svátek sv. Mikuláše 6.12.1876 mi Pán dovolil, abych přišel Donu Boskovi poděkovat. Viděl ve snu můj nynější šťastný život, bylo dovoleno nám spolu promluvit. 12.6.1954 mě papež prohlásil za svatého. Patřím k nejmladším světcům a snažím se vést k Bohu především děti a mládež.

Úkol: Dominik se stal svatým. Vypište alespoň deset svatých, kteří jsou zobrazeni v místním kostele. Pokud v blízkosti není kostel, napište alespoň 25 světců, které znáte jménem a seznam vezměte na další stanoviště.

Za splněné úkoly dostávají účastníci kousky obrázků Dona Boska. V cíli dostanou lepidlo a tvrdý papír, na který z ústřížků vytvořit obrázek. Ten je poukázkou na získání zašifrované

zprávy, např. obyčejných novin, v nichž jsou zvýrazněna jednotlivá písmena tvořící souvislou zprávu s odkazem na místo sladkého pokladu.

Večer následuje slavnostní vyhodnocení celého tábora, udílení medailí, diplomů a cen.

12.DEN: NÁVRAT DO „OBYČEJNÉHO“ SVĚTA

Úklid, požehnání na cestu i do dalších dnů, rozeslání a šťastnou cestu domů.

Přejeme všem, kteří budou tábor nebo jeho části používat, otevřené srdce pro Boha i pro druhé.

Na shledanou v nebi!

Jana Zehnalová, katechetka a diecézní ředitelka PMD pro brněnskou diecézi

a kolektiv výborných vedoucích: Slůně, Lucka, Verunka, Maruška, Liduška a Katka

*****

-

Všechny uvedené hry je třeba promyslet a přizpůsobit je daným podmínkám i terénu a při jakékoliv činnosti pamatovat na bezpečnost dětí.